

RAPPORT

IPR/TMT-året 2020

Årbok

Innledning

Wiersholms eksperter innen IPR og TMT gir i denne årboken en oversikt over de viktigste hendelsene på områdene immaterialrett, personvern, teknologi og media i 2020.

Som følge av den raske teknologiutviklingen og økt rettsliggjøring, har det blitt mer og mer krevende å holde seg oppdatert på IPR- og TMT-områdene. Gjennom året legger vi ned betydelig arbeid i å følge med på og analysere det som skjer innenfor våre fagområder. I Wiersholm ser vi på kunnskapsdeling, både internt og eksternt, som en viktig del av vår virksomhet, og vi opplever at våre klienter og kontakter setter pris på at vi deler. Wiersholms faggruppe for IPR og TMT deler derfor jevnlig kunnskap gjennom kvartalvise nyhetsbrev, frokostseminarer og foredrag, hvor formålet er å gjøre det enkelt for interesserte å holde seg oppdatert om rettsutviklingen.

Det foregående årets saker og nyheter peker retning og legger føringer for rettstilstanden i det nye året. I denne årboken har vi sammenstilt alle sakene som vi har omtalt i de kvartalvise nyhetsbrevene gjennom året, sortert etter fagområder. Formålet med årboken er å gi en enkel oversikt over sentrale avgjørelser og lovendringer som har funnet sted gjennom året.

Vi tar gjerne imot innspill til hvordan både nyhetsbrev og årbok kan bli bedre og mer brukervennlig.

Kontakt

Hans Erik Johnsen

Partner
hej@wiersholm.no

Anne Marie Sejersted

Partner
ams@wiersholm.no

Rune Opdahl

Partner
rop@wiersholm.no

Dina Brask

Managing Associate og redaktør
dcbr@wiersholm.no

Innhold

1. Patentåret
2. Varemerke- og designåret
3. Opphavsrettsåret
4. IT- og teknologiåret
5. Personvernåret
6. Medierettsåret
7. Markedsføringsrettsåret

Patentåret

2020

Wiersholm

EPO: Oppfinnelser gjort av maskiner er ikke patenterbare

I vårt [nyhetsbrev for fjerde kvartal 2019](#) skrev vi om at EPO i november 2019 avslo to europeiske patentsøknader hvor maskinen «DABUS» var oppført som oppfinner. Selve avgjørelsene, som inneholder begrunnelsene for avslagene, ble imidlertid først publisert den 27. januar 2020.

Av avgjørelsene fremgår det at avslagene er begrunnet i manglende oppfyllelse av vilkåret i EPC artikkel 81 og Rule 19 (1) om at oppfinneren skal angis i patentsøknaden. EPO tolker bestemmelsene slik at kun mennesker kan være oppfinnere i konvensjonens forstand. EPO viser blant annet til at det å ha oppfinnerstatus medfører visse rettigheter for oppfinneren. Slike rettigheter kan bare utnyttes av selvstendige rettssubjekter. En AI-maskin, som «DABUS» i dette tilfellet, er ikke et slikt rettssubjekt. EPO bemerker at denne oppfatningen synes å ha bred tilslutning internasjonalt.

Avgjørelsene er tilgjengelige [her](#) og [her](#).

Usikker fremtid for Unified Patent Court (UPC)

Den siste tids utvikling i Storbritannia og Tyskland gjør det stadig mer usikkert om den felles europeiske patentdomstol, Unified Patent Court (UPC), noen gang vil se dagens lys.

Avtalen om opprettelse av UPC ble underskrevet i 2013 av 25 EU-land. Formålet er å etablere en spesialisert domstol som skal avgjøre tvister om krenkelse og gyldigheten av europeiske patenter. For at avtalen skal tre i kraft, må den være ratifisert av 13 medlemsland, herunder blant annet Storbritannia og Tyskland. UPC-avtalen er forbeholdt EUs medlemsland og vil derfor ikke ha direkte virkning i Norge. UPC-systemet vil likevel kunne ha stor betydning for norske virksomheter som har patentporteføljer på tvers av Europa.

Tidligere i år kom [beskjeden fra britiske myndigheter](#) om at Storbritannia, som følge av Brexit, ikke lenger vil ta del i UPC. Dette til tross for at Storbritannia ratifiserte avtalen om UPC så sent som i april 2018. Som begrunnelse for at Storbritannia likevel ikke vil delta, er det vist til at deltakelse i et EU-basert domstolsystem vil være i strid med Storbritannias mål om å være selvstendig. Siden Storbritannias ratifisering er

nødvendig for at UPC-avtalen kan tre i kraft, må avtalen reforhandles for at UPC eventuelt kan starte opp. Det vil bli behov for nokså betydelige endringer, særlig som følge av at Storbritannia var tiltenkt sentraliserte funksjoner i UPC-systemet.

Fremtidsutsiktene for UPC har nå blitt enda mer usikre, som følge av en [nylig avsagt avgjørelse fra Bundesverfassungsgericht](#) – Tysklands konstitusjonsdomstol. I avgjørelsen slås det fast at loven som legger grunnlaget for Tysklands ratifikasjon av UPC-avtalen ikke er gyldig, fordi den ikke er vedtatt med nødvendige to tredjedelers flertall i parlamentet. Tyskland kan dermed ikke ratifisere UPC-avtalen før det foreligger et slikt vedtak fra parlamentet. Dette kan ta tid, fordi saken først kan forelegges parlamentet etter at EU-landene eventuelt har blitt enige om en UPC-avtale som ikke forutsetter Storbritannias deltakelse.

Som følge av disse utfordringene, har det fra en rekke hold blitt sådd tvil om UPC-prosjektet noen gang vil bli noe av. Vi venter i spenning på den videre utviklingen.

Sør-Trøndelag tingrett: Lojalitetsplikt for registrert oppfinner i registreringssaker

Den 3. februar avsa Sør-Trøndelag tingrett dom i en sak om en registrert oppfinners plikt til å medvirke til patenthavers inngivelse av patentsøknad i USA. Saken var foranlediget av at oppfinneren, som er registrert som én av tre oppfinnere hos Patentstyret og som selv medvirket til registreringen, nektet å underskrive

på en erklæring som skal vedlegges patentsøknaden til amerikanske myndigheter.

I dommen konkluderer retten med at det i norsk rett, basert på patentrettens system og formål, gjelder en plikt for den registrerte oppfinneren til å medvirke til at patenthaveren kan utnytte patentet. Den registrerte oppfinneren har med andre ord ikke rett til å obstruere patenthaverens kommersielle utnyttelse av patentet. Etter rettens syn vil en slik obstruksjonsadgang *“i praksis utvide den registrerte oppfinnerens rettigheter på bekostning av patentinnehaverens rett, på en måte som retten ikke finner støtte for i lovgivningen, i patentrettens organisering eller i hensynene patentretten bygger på.”* Dermed ble oppfinneren dømt til å signere på oppfinnererklæringen samt betale patenthaverens sakskostnader for tingretten.

Det er verdt å merke seg at retten på generelt grunnlag konstaterer at medvirkningsplikten omfatter det å signere som registrert oppfinner *“på dokumenter i patentsøknader patentinnehaver vil inngi, enten i Norge eller utlandet, hvor patentsøknaden krever signatur fra registrert oppfinner”*, det vil si alle søknadsdokumenter som krever oppfinnerens signatur. Dette kan ha stor betydning for selskaper som har patentporteføljer på tvers av landegrenser.

Wiersholm representerte patenthaveren, som vant saken.

Dommen ble ikke anket og er dermed rettskraftig.

Frostating lagmannsrett: Seier for Rimfrost i patenttvist mot Aker BioMarine

Den 7. mai 2020 avsa Frostating lagmannsrett dom i striden om krillpatentene som har pågått siden høsten 2017. I dommen forkaster lagmannsretten Aker BioMarines anke over Søre Sunnmøre tingretts dom av 4. januar 2019, hvor Rimfrost ble frifunnet fra Aker BioMarines krav om eierskap til patentene. Aker BioMarine har dermed tapt saken i to instanser.

Aker BioMarine anla søksmålet mot Rimfrost i september 2017. Bakgrunnen var at Aker BioMarine hadde kjøpt krilltråleren Juvel fra konkursboet til Emerald Fisheries, som var Rimfrosts tidligere datterselskap. Eventuelle patentrettigheter relatert til maskineriet om bord skulle følge med.

Rettstvistens sentrale spørsmål var om krillpatentene, som blant annet dekket metoder for å redusere fluorinnholdet i krill, tilhørte Emerald Fisheries eller Rimfrost på tidspunktet for Emerald Fisheries' konkurs. Aker BioMarine anførte at patentene tilhørte Emerald Fisheries, slik at Aker BioMarine hadde ervervet rettighetene til disse. Rimfrost anførte at Rimfrost kjøpte patentene i 2012 og at disse aldri ble solgt tilbake til Emerald. Etter å ha vurdert sakens bevis og de rettslige vilkårene for overgang av eiendomsrett, konkluderer lagmannsretten i samsvar med Rimfrosts anførsler. Det samme gjorde tingretten.

Aker BioMarine fremsatte også flere subsidiære krav i saken, herunder et krav om bruksrett til patentene. Dette bygget på at Aker skulle ha ervervet en overdragelig lisens fra Emerald, samt patentlovens regler om konsumpsjon av patentrettigheter ved salg av patentbeskyttede

produkter. Aker BioMarine trakk dette kravet etter avsluttet ankeforhandling, men før lagmannsrettens domsavsigelse. Dermed ble tingrettens frifinnelse av Rimfrost stående.

Lagmannsrettens dom er tilgjengelig [her](#). Den er anket av Aker BioMarine.

Før saken nådde Sunnmøre tingrett, var spørsmålet om saken var underlagt patentlovens regler om tvungent verneting til behandling i Høyesterett (i avdeling).

Rimfrost vant frem med at saken ikke var underlagt tvungent verneting.

Høyesteretts avgjørelse er tilgjengelig [her](#). Den er tidligere omtalt på våre [nettsider](#).

Wiersholm, ved Ronny Lund og Dina Brask, representerer Rimfrost i saken.

EPO Enlarged Board of Appeal med viktig avklaring om patenterbarheten av planter

I vårt [nyhetsbrev for andre kvartal 2019](#) skrev vi om en noe overraskende avgjørelse fra EPO Boards of Appeal, T 1063/18 (Syngenta), som angår forståelsen av patenteringsforbudet i EPC artikkel 53 bokstav b. EPO Boards of Appeal la der til grunn at bestemmelsen ikke forbyr patentering av produkter (planter) som er resultater av "essentially biological processes". Dermed tilsidesatte Boards of Appeal den nylig innførte bestemmelsen i Rule 28 (2), som går ut på at fremgangsmåter og produkter behandles likt.

Den 8. april 2019 henviste EPOs president spørsmålet om forståelsen av EPC artikkel 53 bokstav b videre til EPO Enlarged Board of

Appeal. Sistnevntes avgjørelse, G 3/19 (Pepper), forelå 14. mai 2020. Enlarged Board of Appeal konkluderer her med at planter og dyr som utelukkende er resultater av “essentially biological processes” ikke kan patenteres i henhold til den europeiske patentkonvensjonen (EPC). Det vises til at den nylig innførte Rule 28 (2) legger til rette for en dynamisk tolkning av patenteringsforbudet i artikkel 53 bokstav b i lys av rettsutviklingen. Dermed tilsidesettes rettsoppfatningen som ble lagt til grunn i T1063/18 (Syngenta).

EPO skriver på sine [nettsider](#) at rettsoppfatningen som legges til grunn i G 3/19 (Pepper) vil bli implementert i EPOs praksis. Praksisendringen vil imidlertid ikke ha tilbakevirkende effekt for patentsøknader som ble inngitt før 1. juli 2017.

Avgjørelsen G 3/19 (Pepper) er tilgjengelig [her](#).

Patentmyndighetene i USA og Storbritannia avviser at AI-maskiner kan være oppfinnere

I vårt [nyhetsbrev for fjerde kvartal 2019](#) skrev vi om at EPO i november 2019 avslo to europeiske patentsøknader hvor AI-maskinen “DABUS” var oppført som oppfinner. Avslagene var begrunnet i manglende oppfyllelse av vilkårene i EPC artikkel 81 og Rule 19 (1), som forutsetter at oppfinneren er et menneske.

I ettertid har tilsvarende patentsøknader blitt behandlet av patentmyndighetene i Storbritannia (UKIPO) og USA (USPTO). På samme måte som EPO legger begge patent-

myndigheter til grunn at oppfinneren må være et menneske. Patentsøknadene ble dermed avslått.

UKIPOs avgjørelse er tilgjengelig [her](#).
USPTOs avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Tilsvarende patentsøknader skal ha blitt inngitt i flere andre jurisdiksjoner, herunder i Israel, Tyskland, Taiwan, Kina, Japan, India og Korea. Teamet som står bak patentsøknadene har laget en [egen nettside](#) hvor man kan følge med på status på de ulike søknadene.

Høyesteretts ankeutvalg: Endelig avgjørelse i tvisten mellom Rimfrost og Aker

Den 1. september 2020 satte Høyesteretts ankeutvalg endelig punktum i patentstriden mellom Rimfrost og Aker ved å nekte å fremme Akers anke over Frostating lagmannsretts dom av 6. mai 2020. Dermed er det rettskraftig avgjort at de verdifulle krillpatentene tilhører Rimfrost.

Striden om krillpatentene har pågått for norske domstoler siden Aker tok ut søksmål mot Rimfrost i september 2017. Rimfrost har vunnet frem i alle instanser.

Saken er nærmere omtalt på våre [nettsider](#). Wiersholm ved Ronny Lund og Dina Brask representerte Rimfrost i saken.

Høyesteretts ankeutvalg: Sak om vederlag for arbeidstakeroppfinnelse fremmes til behandling

I vårt [nyhetsbrev for fjerde kvartal 2019](#) skrev vi om Borgarting lagmannsretts dom i tvisten mellom en tidligere doktorgradsstipendiat ved Det Odontologiske Fakultet og staten v/ Universitetet i Oslo om rett til vederlag etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7. Lagmannsretten kom, under tvil, til at stipendiaten var medoppfinner til den aktuelle oppfinnelsen. Likevel hadde hun ikke krav på vederlag fra universitetet. Årsaken var at universitetet ikke kunne anses for å ha ervervet oppfinnelsen i henhold til loven.

Den 22. september besluttet Høyesteretts ankeutvalg å fremme saken til behandling ([HR-2020-745-U](#)). Ifølge beslutningen er det gjort en begrensning i henhold til § 30-14 (3), slik at Høyesterett kun skal vurdere spørsmålet om universitetet har ervervet retten til oppfinnelsen "på annet grunnlag" i henhold til arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7. Begjæring om omgjøring av ankeutvalgets beslutning om å begrense forhandlingene etter tvisteloven § 30-14 (3) ble ikke tatt til følge ([HR-2020-1586-U](#)).

Dersom Høyesterett kommer til at universitetet har ervervet retten til oppfinnelsen fra den tidligere arbeidstakeren, må lagmannsrettens avgjørelse oppheves og saken sendes tilbake til lagmannsretten for fortsatt behandling.

Borgarting lagmannsrett: Luseskjørt oppfyller vilkår for patentering

Den 11. september 2020 avsa Borgarting lagmannsrett dom i sak mellom Staten v/ Klagenemda for industrielle rettigheter (KFIR) og Salgard AS. Saken gjaldt gyldigheten av KFIRs vedtak om opphevelse av Salgards patent, som dekket et "luseskjørt", det vil si en anordning for å isolere oppdrettsmerd mot uønskede organismer. På samme måte som i tingretten vant Salgard i lagmannsretten frem med at luseskjørtet oppfyller nyhetskravet, slik at patentet anses gyldig meddelt.

Det sentrale spørsmålet i begge instanser var om oppfinnelsen ble allment tilgjengelig ved at den åpenlyst ble utøvet ved to anledninger under utprøvingen på Fornes. I tillegg var det spørsmål om oppfinnelsen hadde blitt allment tilgjengelig gjennom en søknad om forskningsstøtte.

I dommen konstaterer lagmannsretten at oppfinnelsen er allment tilgjengelig og dermed mangler nyhet dersom den på prioritetsdagen kunne observeres av en fagperson på en slik måte at fagpersonen direkte og utvetydig kunne utlede alle patentkravets tekniske trekk.

Etter en konkret vurdering legger lagmannsretten, i likhet med tingretten, til grunn at en fagperson mest sannsynlig ikke vil kunne se eller utlede slike tekniske trekk under observasjonen, slik som luseskjørtets maskestørrelse. Lagmannsretten uttaler blant annet at en fagperson på lovlig avstand ikke ville hatt noen mulighet til å foreta en vurdering av maskestørrelsen med noen grad av sikkerhet.

Det ville kun ha vært snakk om gjetning. Dermed konkluderer lagmannsretten med at nyhetskravet er oppfylt og at KFIRs vedtak om opphevelse av patentet er ugyldig.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Høyesterett: UiO ervervet ikke oppfinnelse etter arbeidstakeroppfinnelsesloven

Den 22. oktober 2020 avsa Høyesterett dom i den såkalte "Forsker-saken", som gjaldt en doktorgradsstipendiats krav om vederlag fra Universitetet i Oslo ("UiO") etter arbeidstakeroppfinnelsesloven. Vi omtalte saken i vårt [nyhetsbrev for tredje kvartal 2020](#).

Spørsmålet for Høyesterett var om UiO hadde ervervet retten til oppfinnelsen gjort av stipendiaten i henhold til arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7, som var en forutsetning for at stipendiaten skulle ha krav på vederlag. Mer konkret var spørsmålet hva som skal til for at en arbeidsgiver kan anses å ha ervervet en oppfinnelse "på annet grunnlag" i henhold til bestemmelsen.

I dommen legger Høyesterett til grunn at kriteriet "på annet grunnlag" skal forstås som en henvisning til alminnelige avtalerettslige prinsipper. I denne saken kunne det ikke anses å foreligge noen avtale om erverv av oppfinnelsen mellom stipendiaten og UiO – heller ikke stilltinde. Dermed ble UiO frifunnet.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Vetco dømt for inngrep i Subsea Solutions' patent

Den 8. oktober 2020 avsa Oslo tingrett dom i sak om inngrep i patent på brønnteologi (NO 332486), hvor Vetco Gray Scandinavia AS ("Vetco") var saksøkt av patentinnehaveren Subsea Smart Solutions AS ("Subsea"). Saken omfattet også motkrav om ugyldighet.

Patentets tittel er "Fremgangsmåte og anordning for å tilføre væske for avleiringsbehandling og brønndreping til en undervannsbrønn".

De påståtte inngrepshandlingene gikk ut på at Vetco hadde gjennomført tre presentasjoner av en løsning for avleiringsbehandling for Shell, samt at Vetco hadde utviklet, produsert og solgt tre modifiserte ventilknapper.

Tingretten konkluderer med at Subseas patent er gyldig og at Vetcos presentasjon/utbud til Shell utgjorde patentinngrep. Subsea gis ikke medhold i anførsler om ytterligere inngrepshandlinger.

Dommen er upublisert. Vi er ikke kjent med om den er anket.

Høyesteretts ankeutvalg: KFIRs anke i luseskjørt-saken nektes fremmet

I vårt [nyhetsbrev for tredje kvartal 2020](#) skrev vi om Borgarting lagmannsretts dom i saken mellom Staten v/Klagenemda for industrielle rettigheter (KFIR) og Salgard AS som ble avsagt 11. september 2020. Saken gjaldt gyldigheten av KFIRs vedtak om opphevelse av Salgards

patent, som dekket et "luseskjørt", det vil si en anordning for å isolere oppdrettsmerd mot uønskede organismer. På samme måte som i tingretten vant Salgard i lagmannsretten frem med at luseskjørtet oppfyller nyhetskravet, slik at patentet er gyldig meddelt.

Staten v/KFIR anket lagmannsrettens dom. Ved [kjennelse av 17. november 2020](#) nektet Høyesteretts ankeutvalg å fremme anken. Dermed er [lagmannsrettens dom](#) rettskraftig.

To skritt frem og ett tilbake for Unified Patent Court (UPC)

I vårt [nyhetsbrev for første kvartal 2020](#) skrev vi om at den felles europeiske patentdomstol, Unified Patent Court (UPC), gikk en usikker fremtid i møte. En av grunnene til dette var at den tyske konstitusjonsdomstolen nylig hadde slått fast at loven som legger grunnlaget for Tysklands ratifikasjon av UPC-avtalen ikke er gyldig. Bakgrunnen var at loven ikke var vedtatt med nødvendige to tredjedelers flertall i parlamentet. Tyskland kunne dermed ikke ratifisere UPC-avtalen før det forelå et slikt vedtak fra parlamentet. Dette satte en foreløpig stopper for UPC-avtalens ikrafttredelse, ettersom Tysklands ratifikasjon ifølge avtalen er en nødvendig forutsetning.

Den 18. desember 2020 ble loven som åpner for Tysklands ratifisering av UPC-avtalen [godkjent av Bundesrat](#), det tyske Forbundsrådet, med to tredjedelers flertall. Dermed skulle det være klart for Tysklands fullføring av ratifikasjonsprosessen.

Siste nytt er imidlertid at [ratifikasjonsprosessen i Tyskland er satt på vent](#) på forespørsel fra den tyske konstitusjonsdomstolen. Bakgrunnen er at konstitusjonsdomstolen nylig har mottatt to klager mot den nasjonale UPC-lovgivningen. Beroende på hvor lang tid det vil ta for domstolen å behandle klagen og utfallet av disse, er det ikke usannsynlig at prosessen med etableringen av UPC-systemet vil bli betydelig forsinket nok en gang. Vi følger spent med på den videre utviklingen.

EPO med ny studie om patenter og den fjerde industrielle revolusjonen (4IR)

En ny [studie publisert av det europeiske patentkontoret \(EPO\)](#) gir et innblikk i de globale teknologiske trendene som kjennetegner den pågående fjerde industrielle revolusjon (4IR) og hvordan dette påvirker den globale økonomien.

Studien viser at innovasjonstempoet relatert til 4IR-teknologier, som tingenes internett (IoT), skytjenester, Big Data, 5G-kommunikasjon og kunstig intelligens, har økt betydelig det siste tiåret. Mellom 2010 og 2018 økte antallet globale patentsøknader for slike oppfinnelser med nesten 20 % i gjennomsnitt per år, noe som er nesten fem ganger raskere enn gjennomsnittet av alle andre teknologifelt. I 2018 utgjorde 4IR-teknologier over 10 % av globale patenteringsaktiviteter.

En oppsummering av studien kan leses på EPOs hjemmeside [her](#).

Varemerke- og designåret 2020

Wiersholm

EU-domstolen: Varemerket 'Fack Ju Göhte' strider ikke mot offentlig moral

"Fack Ju Göhte", som er tittelen på en tysk suksesskomedie fra 2013, ble høsten 2015 nektet registrert som EU-varemerke fordi merket ifølge EUIPO stred mot offentlig moral. I februar i år vant innehaver, det tyske filmproduksjonsselskapet Constantin Film Produktion, frem i EU-domstolen med at merket likevel er registrerbart. EU-domstolen uttaler at det at et merke er uttrykk for dårlig smak ikke er tilstrekkelig til å anse det som stridende mot offentlig moral, samt at vurderingen ikke kan skje på et abstrakt nivå. Her som ellers er vurderingstemaet om den relevante omsetningskretsen ville oppfatte merket som stridende mot offentlig moral. Etter en konkret vurdering kom EU-domstolen til at den relevante omsetningskretsen i denne saken, som i hovedsak ble ansett å være innbyggere i de tyskspråklige EU-landene, ikke ville oppfatte merket som støtende. Dette ble blant annet underbygget av at publikum gjennomgående ikke hadde reagert negativt på kinofilmens tittel. EU-domstolen avsa realitetsavgjørelse og opphevet dermed appellkammeret og underrettens tidligere avgjørelser.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

KFIR: Kavli har innarbeidet varemerket "SKYR" for yoghurt

Ved KFIRs avgjørelse av 21. januar 2020 fikk Kavli medhold i at registreringen av det kombinerte merket "SKYR ORIGINAL ISLANDSK YOGHURT" (reg.nr. 291916) opprettholdes for "yoghurt". Innsigieren, The Icelandic Milk and Skyr Corporation, nådde ikke frem med at merket var beskrivende, jf. varemerkeloven § 14.

KFIR legger til grunn at "SKYR" er innarbeidet som varemerke for yoghurt, til tross for at merket har lav grad av særpreget og at det skal mye til for å dokumentere særpreget igjennom bruk. I vurderingen vektlegger KFIR blant annet markedsinvesteringer i form av markedsføringskostnader og at markedsandelen til SKYR-produktene er høy innenfor yoghurt-segmentet.

I motsetning til Patentstyret legger KFIR stor vekt på en markedsundersøkelse som ifølge KFIR viser at "gjennomsnittsforbrukeren oppfatter SKYR som en angivelse av kommersiell opprinnelse." KFIR uttaler at bevisverdien av markedsundersøkelser må vurderes nøye, blant annet med vekt på om det intervjuede publikum er representativt for den aktuelle offentligheten, spørsmålenes utforming og undersøkelsens nærhet i tid til innleveringen av varemerkesøknaden. KFIR presiserer at en

monopolsituasjon ikke i seg selv taler imot at et merke er innarbeidet. Det avgjørende er om merket "er brukt som en generisk betegnelse eller som et varemerke". Ifølge KFIR er det ikke grunn til å anta at "SKYR" er brukt slik at omsetningskretsen vanskelig kan skille mellom produkt og leverandør. Det kombinerte merket kan derfor registreres for "yoghurt".

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EUIPO og Patentstyret: Endret praksis for fristforlengelser som følge av koronaepidemien

Fra og med 13. mars 2020 har Patentstyret besluttet å innvilge fristforlengelser på minst to måneder i varemerke- og designsaker og to måneder i patentsaker for frister som er satt av Patentstyret under saksbehandlingen. Patentstyret må motta forespørselen om fristforlengelsen før den opprinnelige fristen er utløpt. De utvidede mulighetene for fristforlengelse gjelder ikke lov- og forskriftbestemte frister (for eksempel prioritets- og betalingsfrister).

Les mer på [Patentstyrets nettsider](#).

European Union Intellectual Property Office (EUIPO) har besluttet at alle frister som utløper i perioden 9. mars til 30. april 2020 automatisk forlenges til 1. mai 2020, som i praksis betyr til 4. mai 2020 (første etterfølgende hverdag). Fristforlengelsen er ikke begrenset til frister fastsatt av EUIPO, men gjelder alle frister (for eksempel også prioritets- og innsigelsesfrister).

Les mer på [EUIPOs nettsider](#).

Endringer i varemerkeloven er vedtatt og sanksjonert

Stortinget [vedtok 19. mai 2020](#) endringer i varemerkeloven som gjennomfører EUs nye varemerkedirektiv 2015/2436.

Lovendringene går blant annet ut på følgende:

- Det gjøres endringer i varemerkeloven § 2 (2), som går ut på at flere merker kan nektes registrert som følge av at de har funksjonell eller estetisk karakter.
- Det gjøres endringer i varemerkeloven § 5 (2). Bestemmelsen begrenser den varemerkerettslige eneretten. Endringene går blant annet ut på at det ikke lenger gjelder noe unntak fra eneretten i tilfeller hvor noen i samsvar med god forretningskikk bruker sitt eget foretaksnavn.
- Det gjøres endringer i varemerkeloven § 14 (1), som går ut på at det ikke lenger stilles krav om grafisk gjengivelse for å få registrert et varemerke.
- Tidspunktet for særpregsvurderingen endres (varemerkeloven §§ 29, 35 og 35b).
- Det åpnes for særskilt pantsettelse av registrerte varemerker (varemerkeloven § 55 og panteloven § 4-11).
- Det gis en ny kollisjonsregel mellom registrerte varemerker (varemerkeloven § 56b og panteloven § 4-12).
- Varemerkesøknader i sort-hvitt vil ikke lenger anses å omfatte alle fargevariasjoner av merket. En egen forskrift om dette vil bli vedtatt.

Det er ikke avklart når lovendringen vil tre i kraft. Patentstyret opplyser på sine nettsider at det planlegges for at endringene kan tre i kraft fra 1. januar 2021.

EU-domstolen: Oppbevaring av tredjeparts varer utgjør ikke varemerkebruk

EU-domstolen avsa 2. april 2020 dom i sak C-567/18 Amazon. Spørsmålet i saken var om Amazon krenket det tyske selskapet Cotys rettigheter til varemerket DAVIDOFF ved å oppbevare en tilbyders varer som representerte en krenkelse av varemerket. Coty viste blant annet til at Amazon hadde muliggjort markedsføring og salg av disse varene.

Coty fikk ikke medhold i de tyske underinstansene. Da saken nådde tysk høyesterett (BGH), ble følgende spørsmål forelagt EU-domstolen for tolkningsuttalelse:

“Does a person who, on behalf of a third party, stores goods which infringe trade mark rights, without having knowledge of that infringement, stock those goods for the purpose of offering them or putting them on the market, if it is not that person himself but rather the third party alone which intends to offer the goods or put them on the market?”

I avgjørelsen svarer EU-domstolen at oppbevaring av varer som gjør inngrep i andres varemerkerett ikke innebærer varemerkebruk etter varemerkeforordningenes artikkel 9 dersom den som oppbevarer varene ikke selv kjenner til inngrepet eller har til hensikt å tilby varene til markedet.

Svaret er lite oppsiktsvekkende i lys av spørsmålet som ble stilt. Coty anførte imidlertid at BGHs spørsmål var formulert for snevert, ettersom Amazon nærmest fremsto som selger av varene i lys av deres egen markedsføring.

I tillegg anførte Coty at Amazon hadde et plattformansvar og at Amazon ikke var omfattet av ansvarsfriheten i e-handelsdirektivet artikkel 14.

Til dette kommenterer EU-domstolen at EU-domstolen må forholde seg til spørsmålet fra den nasjonale domstolen slik det er stilt. EU-domstolen kunne dermed ikke uttale seg om de mer interessante sidene ved Amazons potensielle ansvar for varemerkeinngrep som muliggjøres gjennom deres plattform.

EU-domstolens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Høyesterett: Tildekning av varemerke med tusj forhindrer ikke varemerkeinngrep

Høyesterett avsa 2. juni 2020 en prinsipiell dom om varemerkebruk i tvist mellom Apple og en norsk importør av uoriginale mobilskjermer. Bakgrunnen for saken var at 63 iPhone-skjermer ble stoppet i tollen på Gardermoen i 2017. Skjermene var uoriginale, men utstyrt med Apple-logoer som hadde blitt tusjet over før innførsel til Norge. Apple krevde destruksjon av skjermene i henhold til tolloven kapittel 15. Importøren av mobilskjermene motsatte seg dette. Apple tok ut søksmål om varemerkekrenkelse. Høyesterett ga Apple medhold.

Les mer om dommen i [vårt nyhetsbrev](#) og i vår artikkel publisert på [Rett24.no](#).

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Fjällrävens varemerke “G 1000” slettes som følge av manglende reell bruk

Borgarting lagmannsrett avsa 17. juni 2020 dom som bekrefter gyldigheten av KFIRs vedtak om at Fjällrävens ordmerke “G 1000” må slettes for varefortegnelsene klær, fottøy og hodeplagg grunnet manglende “reell” bruk i henhold til varemerkeloven § 37. Lagmannsretten kommer dermed til samme resultat som Oslo tingrett og slutter seg i stor grad til tingrettens begrunnelse om at merket ikke var brukt i overensstemmelse med opprinnelsesgarantifunksjonen. Tingrettens dom er omtalt i vårt [nyhetsbrev for Q2 2019](#). Ankefristen er ikke utløpt.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Unilevers bruk av varemerket CIF krenker Lilleborgs rett til varemerket JIF

Den 30. mars 2020 avsa Oslo tingrett dom i en sak mellom Lilleborg og Unilever om krenkelse av retten til varemerket JIF. Bakgrunnen for saken var at Unilever introduserte rengjøringsprodukter under varemerket CIF på det norske markedet sommeren 2018. Lilleborg mente dette krenket selskapets rettigheter til varemerket JIF.

Lilleborg og Unilever har siden 1930-tallet hatt et nært forretnings samarbeid. Varemerkene CIF og JIF ble opprinnelig utviklet av Unilever, men rettighetene til varemerket JIF ble overdratt til Lilleborg på 1960-tallet.

Tingretten vurderer først om Lilleborg samtykket til at Unilever kunne bruke varemerket CIF gjennom en avtale som påla Unilever å registrere varemerket CIF i Norge. Retten påpeker at varemerkeloven skiller mellom samtykke til registrering etter § 16 og samtykke til bruk etter § 4, men at et samtykke til registrering normalt må tolkes som et samtykke til bruk. Denne avtalen kunne imidlertid ikke tolkes slik, fordi lisensordningen partene hadde etablert tilsa at Unilevers plikt til å registrere varemerket CIF i Norge primært skulle realisere Lilleborgs rett til å lisensiere Unilevers varemerker. Samtykket kunne ikke anses å rekke lenger enn det som var nødvendig for å gjennomføre lisensordningen.

Lilleborgs ordmerke JIF og JIF-logoen var henholdsvis registrert og innarbeidet før Unilever søkte om registrering av CIF-logoen i 2002. Tingretten kommer til at det er forvekslingsfare mellom de aktuelle ordmerkene og logoene. Unilevers bruk av ordmerket CIF og CIF-logoen griper dermed inn i Lilleborgs varemerkerett til ordmerket JIF og JIF-logoen.

Tingretten konkluderer dermed med at Unilevers varemerkeregistreringer av CIF-merkene er ugyldige. Unilever illegges også forbud mot å bruke CIF-kjennetegnet på rengjøringsprodukter i Norge og å eksportere produktene ut av landet. Videre pålegges selskapet å tilbakekalle alle CIF-produktene fra handelen. Lilleborg tilkjennes dessuten vederlag på NOK 10 000 for den urettmessige bruken av varemerkene, samt sakskostnader. Det avsies i tillegg kjennelse om midlertidig forføyning, som forbyr Unilever å bruke CIF-kjennetegnet på rengjøringsprodukter i Norge frem til det foreligger rettskraftig avgjørelse i saken som er anket.

Dommen er ikke publisert.

Borgarting lagmannsrett: Manimal har ikke krenket Monsters varemerke “UNLEASH THE BEAST!”

Den 29. juni 2020 avsa Borgarting lagmannsrett dom i saken mellom energidrikkprodusentene Monster Energy Company og Manimal Energy AS.

Ankende part, Monster, ble ikke gitt medhold i at Manimals bruk av slagordet “Unleash the instinct within you” krenker Monsters registrerte varemerke “UNLEASH THE BEAST!” eller lignende registrerte varemerker. Ifølge lagmannsretten foreligger det ikke “risiko for forveksling”, jf. varemerkeloven § 4 (1) bokstav b. Lagmannsretten legger til grunn at “unleash” er en “ganske kjent” betegnelse i omsetningskretsen, som har et svakere vern enn fantasiord. Utover dette er det få likheter mellom slagordene. Ifølge lagmannsretten er det ikke sannsynliggjort at en ikke ubetydelig del av omsetningskretsen vil oppfatte Manimals slagord som en variant av Monsters “u leash”-merker. Monsters varemerker har ikke “kodakvern”, jf. varemerkeloven § 4 (2).

Lagmannsretten vurderer også om Manimal har handlet i strid med etterligningsvernet etter markedsføringsloven § 30. Det konkluderes med at dette ikke er tilfelle, som følge av at det ikke foreligger forvekslingsfare. Det vises blant annet til ulikheter i dekor, logo og størrelse. Bruk av like farger medfører ikke alene forvekslingsfare fordi “svart og grønn vanskelig kan ses som noe særlig kjennetegn for Monster”.

Videre legger lagmannsretten til grunn at markedsføringsloven § 25 ikke har anvendelse i saken. Det vises til at det ikke er noen elementer i saken som ikke fanges opp av markedsføringsloven § 30 og varemerkeloven § 4.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Apples varemerke “SHERLOCK” slettes etter krav fra omdiskutert varemerkeinneholder

Borgarting lagmannsrett avsa 24. august 2020 dom om gyldigheten av KFIRs vedtak om sletting av Apples varemerke “SHERLOCK” på grunn av manglende reell bruk etter varemerkeloven § 37. Selv om Apple kunne vise til en viss bruk av varemerket (som var registrert for varer og tjenester tilknyttet software) i den relevante femårsperioden, kom retten til at vilkårene for sletting av varemerket var oppfylt.

Bakgrunnen for saken var at selskapet Namib Brand Investments fremsatte krav om administrativ overprøving av varemerket “SHERLOCK” i 2017 og sendte inn søknad om registrering av varemerket “SHERLOCK”. Mannen bak selskapet er angivelig Michael Gleissner, som har skapt uro i det europeiske varemerkerettsmiljøet grunnet det store antallet varemerkesøknader han står bak – ofte for eksisterende varemerker som kan ugyldiggjøres grunnet følge av manglende bruk. Magasinet World Trademark Review har forsøkt å nøste opp i hvilke varemerker Gleissner eier og formålet bak dette (informasjon er tilgjengelig [her](#) og [her](#)).

EUIPO avsa i april 2020 en prinsipiell avgjørelse om at Gleissners virksomhet innebærer misbruk av varemerkeretten (se EUIPOs avgjørelse [her](#)). Det blir spennende å se hvordan nasjonale domstoler, og eventuelt EU-domstolen, vil forholde seg til Gleissners varemerkeprosesser fremover.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

KFIR: WhatsApps logo kan ikke registreres som varemerke

Ved avgjørelse av 24. september 2020 konkluderer KFIR med at WhatsApps logo, bestående av en illustrasjon av et telefonrør i en snakkeboble mot en grønn bakgrunn, ikke kan registreres som varemerke (figurmerke) i Norge, jf. varemerkeloven § 14.

Som begrunnelse viser KFIR til at figurmerket ikke har tilstrekkelig særpreg for de aktuelle varene og tjenestene. KFIR begrunner dette blant annet med at figurmerket vil oppfattes som et informasjonssymbol og at gjennomsnittsfbrukeren ikke vil oppfatte merket som en indikasjon på kommersiell opprinnelse.

WhatsApp gis ikke medhold i at figurmerket har oppnådd særpreg gjennom bruk. KFIR uttaler blant annet at den innsendte dokumentasjonen i liten grad er egnet til å vise bruk av figurmerket alene, det vil si uten tekstelementet "WhatsApp".

Videre uttaler KFIR at det ikke er avgjørende at figurmerket har blitt registrert i EU. Særpregsvurderingen i Norge må ta utgangs-

punkt i hvordan den norske gjennomsnittsfbrukeren oppfatter merket. Figurmerket nektes dermed registrert for samtlige varer og tjenester.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Tysk høyesterett: Ritter Sport beholder enerett på kvadratiske sjokoladeplater i Tyskland

Tysklands øverste domstol for sivile saker avsa 23. juli 2020 avgjørelse i varemerkesaken mellom Ritter Sport og Milka, som gjaldt førstnevntes enerett til å markedsføre sjokolade med kvadratisk form.

Ritter Sport har markedsført sin kvadratiske sjokolade siden 1932 og fikk registrert den kvadratiske formen som varemerke i 1995 og 2001 (i to ulike størrelser). Saken ble reist for tyske domstoler i 2010 i forbindelse med at Milka begynte å markedsføre sin kvadratiske sjokolade.

Milka argumenterte for at den kvadratiske formen følger av varens art, har en teknisk funksjon eller tilfører produktet en betydelig verdi, og derfor ikke kan gis varemerkebeskyttelse, jf. EU-direktiv 2015/2436 artikkel 4 bokstav e (tilsvarende varemerkeloven § 2 (2)).

I avgjørelsen legges det til grunn at formen ikke følger av varens art eller har noen teknisk funksjon. Videre legges det til grunn at formen ikke gir produktet en betydelig verdi fordi den ikke tilfører produktet noen kunstnerisk verdi

eller fører til noen prisforskjell i markedet. Formen anses derimot for å være en markør for produktets opprinnelse og kvalitet.

Ritter Sport beholder dermed eneretten på kvadratiske sjokoladeplater i Tyskland.

Borgarting lagmannsrett: Ekornes' varemerke SVANE må delvis slettes

Borgarting lagmannsrett avsa 6. november 2020 dom i saken mellom det danske selskapet TMK og den norske møbelprodusenten Ekornes. Den ankende part, TMK, fikk medhold i kravet om delvis sletting av Ekornes' varemerke SVANE ved at varefortegnelsen "møbler" i klasse 20 erstattes med "soveromsmøbler".

Spørsmålet i saken var om Ekornes gjennom sin bruk av varemerket SVANE hadde oppfylt bruksplikten i varemerkeloven § 37 for varefortegnelsen "møbler". Lagmannsretten kom til at Ekornes bare hadde tatt varemerket i reell bruk for typiske soveromsmøbler, som senger, madrasser og nattbord. Ekornes' bruk av varemerket SVANE for soveromsmøbler oppfylte ikke bruksplikten for den mer generelle varefortegnelsen "møbler".

Dersom et merke er registrert i en overordnet kategori som kan deles inn i én eller flere underkategorier uten at inndelingen er vilkårlig, følger det av praksis fra EU-domstolen at innehaver må oppfylle kravet til reell bruk i alle underkategoriene. Ekornes' bruk av varemerket SVANE oppfylte dermed ikke bruksplikten

for varefortegnelsen "møbler". Bruksplikten var oppfylt for underkategoriene soveromsmøbler, puffer og oppbevaringspaller. Slik vi forstår lagmannsretten, var forbindelsen mellom "soveromsmøbler" og "møbler" ikke tilstrekkelig sterk, slik at bruken av merket for soveromsmøbler ikke oppfylte bruksplikten for møbler. Varemerkeregistreringen av SVANE må derfor delvis slettes ved at varefortegnelsen "møbler" erstattes med "soveromsmøbler". "Puffer og oppbevaringspaller til alle rom" tilføyes som varefortegnelse.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Bergen tingrett: Voss Gondols logoer er ulovlige etterligninger av Loen Skylifts logoer

Bergen tingrett avsa 18. november 2020 dom i saken mellom Loen Skylift AS og Voss Gondol AS og Voss Resort AS (heretter "Voss Gondol"). Loen Skylift fikk medhold i sitt krav om at Voss Gondol forbyr å bruke sine logoer og krav om vederlag.

Spørsmålet i saken var om Voss Gondol hadde etterlignet Loen Skylifts logo og tatt i bruk lignende reklamemidler i strid med markedsføringsloven §§ 30 og 25. Retten konkluderte med at det forelå brudd på § 30. Med vekt på at Voss Gondol hadde tatt i bruk lignende reklamemidler og slagord som Loen Skylift i markedsføringen av taubanen, forelå det også brudd på markedsføringsloven § 25. Retten kom til at Loen Skylift hadde krav på vederlag etter

markedsføringsloven § 48 b. Vederlaget ble skjønnsmessig utmålt som et krav om vinningsavståelse og satt til kr 1 600 000. Voss Gondol forbys også å produsere, markedsføre og selge alle varer og tjenester påført de aktuelle logoene.

Retten drøfter ikke betydningen av at Voss Gondols kjennetegn er registrert som varemerker, ved siden av Loen Skylifts eldre kjennetegn, men uttaler ganske enkelt at retten må foreta en selvstendig vurdering uavhengig av hvilke vurderinger Patentstyret har foretatt.

Dommen er tilgjengelig for nedlastning [her](#).

Dommen er anket. Wiersholm representerer Voss Gondol i ankesaken.

Oslo tingrett: Kystgjerdets bruk av konkurrentenes varemerker som søkeord i søkemotorer var i strid med varemerkeloven

Oslo tingrett avsa 15. desember 2020 dom i saken mellom Norgeskjerde AS og Vindex AS mot Kystgjerdet AS.

Tingretten konkluderer med at Kystgjerdets bruk av Norgeskjerdes og Vindex' varemerker som søkeord i Google og andre søkemotorer innebar varemerkeinngrep etter varemerkeloven § 4. Kystgjerdet dømmes til å betale kr 2 500 000 i erstatning til Norgeskjerde og kr 1 717 680 til Vindex.

Dommen er interessant i lys av at tilsvarende saksforhold i norsk rett tidligere har blitt vurdert etter markedsføringsloven § 25. Dette gjelder blant annet Asker og Bærum tingretts dom i Bank Norwegian-saken og NKUs avgjørelse i Kystgjerdet-saken, som er omtalt i vårt [nyhetsbrev for Q1 2019](#). Bank Norwegian-saken skal behandles av Borgarting lagmannsrett 9. – 12. mars 2021. Vi følger spent med på utviklingen.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Vi er ikke kjent med om den er anket.

Opphavsrettsåret

2020

Wiersholm

Agder lagmannsrett: Snapchat-video av politibetjent under ransaking krenker ikke retten til eget bilde

Ved Agder lagmannsretts dom av 19. februar 2020 ble en mann frifunnet for overtredelse av den tidligere åndsverksloven § 45c (tilsvarende § 104 i någjeldende lov) om retten til eget bilde. Bakgrunnen for saken var at mannen hadde filmet en kvinnelig politibetjent i forbindelse med en ransaking og lagt videoen ut på Snapchat uten politibetjentens samtykke. Betjentens navn var nevnt i videoen.

Hovedregelen er at et fotografi som avbilder en person ikke kan gjengis eller vises offentlig uten samtykke fra den avbildede. Lagmannsretten bemerker at ordlyden «fotografi» også omfatter film som avbilder en person. Det bemerkes også at deling av en video på Snapchat til omkring 100 venner og bekjente utvilsomt innebærer en «offentlig» gjengivelse i lovens forstand.

Lagmannsretten kommer til at delingen av videoen ikke er rettsstridig i denne saken, som følge av at den er omfattet av unntaket i bestemmelsens bokstav b, som gjelder tilfeller hvor avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet. Det vises også til vernet av ytringsfriheten etter EMK artikkel 10. Lagmannsretten vektlegger at tiltalte sannsyn-

ligvis filmet hendelsen fordi han ønsket å dokumentere politiets handlemåte under ransakingen og at han ikke bevisst gikk etter politibetjenten.

Ifølge lagmannsretten gjør de samme betraktningene seg gjeldende ved avveiningen mellom politibetjentens rett til privatliv etter EMK artikkel 8 og tiltaltes ytringsfrihet etter EMK artikkel 10. Slik lagmannsretten vurderer det, står ytringsfriheten noe sterkere enn personvernet i denne saken. Det vises særlig til at videoen kun viser politibetjenten i meget begrenset tidsrom og ikke er av privat karakter.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen klargjør mulighetene for opphavsrettsbeskyttelse for funksjonelle former

Den 11. juni 2020 avsa EU-domstolen en avgjørelse som klargjør verkshøydekravet, og dermed mulighetene for opphavsrettsbeskyttelse, for delvis funksjonelle former.

Saken gjaldt en sykkel produsert av selskapet Brompton. Sykkelen hadde en rekke spesielle funksjoner, blant annet en mulighet for sammen-

bretting. Disse funksjonene var tidligere patenterte. Etter at patentbeskyttelsen gikk ut begynte et annet selskap, Get2Get, å selge lignende sykler. Selskapet ble saksøkt for krenkelse av opphavsretten til Brompton.

Spørsmålet som ble oversendt til EU-domstolen var om former som er nødvendige for å oppnå et teknisk resultat kan ha opphavsrettslig vern.

I avgjørelsen viser EU-domstolen til at det sentrale vurderingstemaet er om produktet er et resultat av en intellektuell innsats der opphavspersonen har uttrykt sin: *“creative ability in an original manner by making free and creative choices in such a way that that shape reflects his personality”*. Domstolen påpeker at det ikke kan utelukkes at en form kan ha opphavsrettslig vern *“even if its realisation has been dictated by technical considerations”*, såfremt opphaveren har kunnet uttrykke frie og kreative valg. Det understrekes imidlertid at en form som utelukkende er diktert av sin tekniske funksjon aldri kan ha opphavsrettslig vern.

EU-domstolen overlot til den nasjonale domstolen å vurdere om den aktuelle sykkelens hadde opphavsrettslig vern.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Bruk av hele fotografier i Rogstad-saken var omfattet av sitatretten

Oslo tingrett avsa i september 2020 dom i sak mellom VG og Advokatfirmaet Rogstad. Tingretten tok blant annet stilling til om VG hadde krenket Rogstads opphavsrett ved å benytte portrettbilder offentliggjort på advokatfirmaets nettside uten samtykke fra, og uten å betale vederlag til, Rogstad.

Åndsverkloven § 29 tillater at det siteres fra offentliggjorte verk og fotografier uten opphaverens samtykke dersom det skjer *“i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger”*.

Under henvisning til EMK-relaterte kilder, viser tingretten til at det ved vurderingen av sitatrettens utstrekning må ses hen til ytringsfriheten, herunder om media får utnyttet *“their public watchdog function in a democracy [...] and when sanctions risk to have a chilling effect on the freedom of expression and information in a democracy”*.

Med dette som bakgrunn kan det virke noe overraskende at tingretten i dommen i liten grad vurderer portrettbildenes betydning for oppfyllelse av *“vaktbikkje-funksjonen”*. Tingretten vier i stedet store deler av dommen til en vurdering av rettmessigheten av VGs reportasjer. Det kan spørres om slike vurderinger faller noe på siden av det egentlige vurderingstemaet, hvor det sentrale spørsmålet skulle være om portrettbildene er sitert lojalt *“i den utstrekning formålet betinger”*, jf. åndsverkloven § 29.

Tingretten legger til grunn at det i saker hvor det reises kritisk søkelys mot et advokatfirma er “klart relevant” å bruke bilder av advokatene, dette til tross for at man kunne benyttet alternative bilder fra eget arkiv. Videre viser tingretten til at det å få frem hvordan advokatfirmaet selv presenterer seg for omverden er et grep som i seg selv har journalistisk verdi.

Avgjørelsen ser ut til å bygge på en oppfatning om en mer omfattende sitatrett enn det som hittil har vært ansett som gjeldende rett. Portrettbildene synes her å ha hatt som sin primære funksjon å berike reportasjenes grafiske fremtoning. De fremstår i liten grad som relevante for å illustrere eller underbygge reportasjens journalistiske innhold. I slike situasjoner har rommet for sitering av hele fotografier tradisjonelt vært ansett som snevert.

Avgjørelsen er varslet anket til lagmannsretten. Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Retriever krenker ikke DNs opphavsrett, men bryter markedsføringsloven

Den 7. desember 2020 avsa Oslo tingrett dom i saken mellom Dagens Næringsliv (DN) og medieovervåkningsselskapet Retriever. DN saksøkte Retriever for ulovlig utnyttelse av DNs innhold over en periode på flere år.

Oslo tingrett tok stilling til en rekke opphavsrettslige spørsmål: (i) om sammendrag av avisartikler kan innebære opphavsretts-

krenkelse, (ii) om sammendrag utgjør inngrep i databasevernet, og (iii) om nedlastning og tilgjengeliggjøring av nettsider kan innebære opphavsrettskrenkelse.

Tingretten legger til grunn at sammendrag av opphavsrettslig beskyttede verk i seg selv ikke krenker opphavsretten. For at det skal foreligge en krenkelse, må man gjenfinne “vernede trekk” i sammendraget. Det foreligger ingen krenkelse dersom sammendraget er omskrevet og kun gjengir verkets meningsinnhold. Tingretten konkluderer derfor med at Retriever ikke krenket DNs opphavsrett.

Videre legger tingretten til grunn at sammenstillingen av navn på dem som er omtalt i artiklene nederst i hvert sammendrag, ikke utgjør et inngrep i det opphavsrettslige databasevernet. Det vises til at verken DNs artikler, eller lister med navn i slike artikler, er noen database.

Tingretten konkluderer deretter med at heller ikke Retrievers nedlastning av artiklene fra DN (“crawler”), og indeksering av innholdet for å tilby søk på nøkkelord utgjør en opphavsrettskrenkelse. Tingretten sammenligner dette med hvordan søkemotorer fungerer og viser til at dette normalt må anses som “tålt bruk” av opphaveren. Det ser dermed ut til at tingretten legger til grunn at rettighetshavere normalt må akseptere bruk og eksemplarframstilling av innhold som ligger åpent tilgjengelig på nett. Dette fremstår som noe overraskende.

Tingretten legger likevel til grunn at Retriever må anses for å ha handlet i strid med god

forretningsmessig næringsdrivende imellom. Dette illustrerer godt hvordan opphavsretten suppleres av markedsføringslovens generalklausul, som åpner for en videre helhetsvurdering av situasjonen.

Dommen er tilgjengelig [her](#). Den er foreløpig ikke rettskraftig.

EU-domstolen: Digital distribusjon i rettssak utgjør ikke tilgjengeliggjøring for allmennheten

Den 28. oktober 2020 avsa EU-domstolen dom i sak C-637-19 (BY), som gjaldt eneretten til overføring til allmennheten i Infosoc-direktivet artikkel 3 nr. 1. Spørsmålet i saken var om digital tilgjengeliggjøring av opphavsrettslig beskyttet materiale til aktørene i en rettssak utgjorde en tilgjengeliggjøring til allmennheten. I så fall ville man ha å gjøre med et inngrep i opphaverens enerett.

Domstolen kom til at mottakerne av den digitale tilgjengeliggjøringen utgjorde en avgrenset gruppe. Dermed forelå ingen tilgjengeliggjøring for allmennheten.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Kulturdepartementet: Ber om innspill til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet m.v.

Den 18. desember 2020 inviterte [Kulturdepartementet](#) til å komme med innspill til gjennomføringen av flere opphavsrettslige direktiver. Dette omfatter blant annet digitalmarkedsdirektivet og nett- og videresendingsdirektivet.

Innspillene vil bli benyttet i arbeidet med et høringsnotat med forslag til endringer i åndsverkloven. Planen er å sende høringsnotatet ut i løpet av 2021. Det vil deretter bli fremmet en proposisjon for Stortinget.

Fristen for innspill er satt til 26. mars 2021.

IT- og teknologiåret 2020

Nierholm

Oslo tingrett: IBM vant omfattende IT-tvist mot Statens vegvesen

Den 31. januar 2020 avsa Oslo tingrett dom i sak om heving av IT-kontrakt mellom Statens vegvesen og International Business Machines (IBM). IBM var representert av Wiersholm.

Saken gjaldt en IT-kontrakt hvor IBM skulle levere IKT-løsningen "AutoPASS Grindgut" for innkreving av bompenger. Etter at utviklingsarbeidet hadde pågått i halvannet år, fremsatte Statens vegvesen krav om heving av avtalen samt krav om erstatning. IBM tok ut motsøksmål og krevde vederlag for utført arbeid samt erstatning for tap som følge av urettmessig heving. Hovedforhandlingen pågikk over 13 uker våren/sommeren 2019. Dette er dermed trolig den mest omfattende IT-rettstvisten behandlet av norske domstoler noensinne. Partenes samlede krav var på ca. 600 millioner kroner.

I dommen konkluderer tingretten med at det ikke foreligger grunnlag for heving fra Statens vegvesens side, verken for inntrådt eller antasipert vesentlig mislighold. Den etterfølgende hevingen fra IBM anses derimot berettiget. IBM frifinnes for alle krav fra Statens vegvesen og tilkjennes vederlag på ca. 136 millioner kroner, erstatning på ca. 2 millioner kroner, samt

forsinkelsesrenter på ca. 50 millioner kroner. I tillegg tilkjennes IBM fulle sakskostnader på over 40 millioner kroner.

Dommen er anket.

Rammeverk for testing av cybersikkerhet (TIBER-NO)

Norges Bank og Finanstilsynet har besluttet at det skal utarbeides et forslag til rammeverk for å teste cybersikkerheten i bank- og betalings-systemet i Norge. Beslutningen er tatt på bakgrunn av dialog med aktører i finansnæringen og andre relevante myndigheter.

Forslaget vil bygge på et rammeverk utarbeidet av den europeiske sentralbanken. Rammeverket, kalt TIBER-EU (Threat Intelligence-based Ethical Red Teaming), er retningslinjer for testing av finansielle institusjoners evne til å oppdage, beskytte seg mot og håndtere avanserte cyberangrep. Formålet med rammeverket er å styrke cybersikkerheten i finansiell sektor og fremme finansiell stabilitet.

Mer informasjon er tilgjengelig på [Finanstilsynets nettsider](#).

Finanstilsynet: EBA-retningslinjer om IKT-sikkerhet og -risiko vil bli fulgt i Norge

Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har utarbeidet retningslinjer om IKT-sikkerhet og -risiko rettet mot banker, betalingsforetak og e-pengeforetak. Retningslinjene ble først publisert 28. november 2019 og gjelder fra 30. juni 2020.

Det er Finanstilsynets vurdering at IKT-forskriften er dekkende for de områdene foretakene skal vurdere risikoen for og at retningslinjene vil være en nyttig utdyping av forskriftens bestemmelser. Ett av hovedmålene med retningslinjene er å gi foretakene en bedre forståelse for tilsynsmyndighetenes forventninger om hvordan IKT-sikkerhetsrisiko skal behandles.

[Finanstilsynet informerer på sine nettsider](#) om at deres tilsynspraksis og krav til behandling av IKT-sikkerhetsrisiko vil bli oppdatert i tråd med de nye retningslinjene.

Ny etterretningstjenestelov er vedtatt med virkning fra 1. januar 2021

Stortinget har vedtatt en ny lov om Etterretningstjenesten virksomhet (e-loven), som blant annet skal styrke Norges evne til å avdekke og motvirke digitale angrep.

Den nye e-loven inneholder blant annet nye bestemmelser om innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon. Etterretningstjenesten kan lagre såkalt metadata om all informasjon som transporteres over den norske grensen i opptil 18 måneder,

likevel slik at man skal søke å filtrere bort kommunikasjon mellom norske avsendere og mottakere. Metadata er kun informasjon om formatet på innholdet, hvem som er avsender/mottaker og kommunikasjonens størrelse, posisjon tidspunkt eller varighet. Bruk av slik metadata, det vil si søk i databasen, kan kun skje ved rettslig kjennelse. Det er derfor ikke anledning til å overvåke strømmen av datatrafikk for å søke etter visse søkeord eller liknende. Etterretningstjenesten får imidlertid også lagre innholdet i kommunikasjonen dersom det foreligger en rettslig kjennelse. Dette innebærer blant annet at man for eksempel kan lese e-poster sendt eller mottatt av den som omfattes av rettens kjennelse.

Den vedtatte e-loven har visse likhetstrekk med datalagringsdirektivet (DLD), som ble vedtatt i 2011. Direktivet ble utsatt flere ganger og stanset etter EU-domstolens dom i 2014, hvor det ble erklært ugyldig på grunn av urettmessig inngrep i retten til privatliv.

En oppsummering av andre endringer i den nye loven finnes på [regjeringens nettside](#).

Den vedtatte loven er tilgjengelig [her](#).

Forslag til ny forbrukerkjøpslov om digitale tjenester sendt på høring

Regjeringen sendte 3. desember 2020 på høring et forslag til en ny lov om forbrukerkjøp av digitale ytelser. Loven har flere paralleller til den eksisterende forbrukerkjøpsloven, men introduserer også flere særegne bestemmelser tilpasset digitale ytelser. Loven dekker alt fra apper til abonnementer på streamingtjenester.

Loven likestiller også kjøp med situasjoner der forbrukeren gir fra seg noe annet enn penger, slik som personopplysninger.

Loven skal gjøre det lettere for forbrukere å ivareta sine rettigheter ved bestilling av digitale ytelser. Det er i dag ingen lov som særskilt regulerer en forbrukers rettigheter ved digitale kjøp, og bransjen er preget av svært omfattende bruk av “click and accept”-avtaler med mange ansvarsfraskrivelser. Forslaget implementerer [EU-direktiv 2019/770](#).

Forslaget inneholder blant annet følgende bestemmelser:

- Loven kan ikke fravikes ved avtale til skade for en forbruker.
- Løpende avtaler skal kunne sies opp med rimelig varsel hvis ikke noe annet er avtalt. Ved månedlig forskuddsbetaling kan forbrukeren si opp med virkning for neste betalingsperiode helt frem til forfallstidspunktet for denne perioden.
- Bindingstid skal som hovedregel ikke vare lenger enn seks måneder. Den kan kun avtales hvis forbrukeren gis en fordel som står i samsvar med bindingstidens lengde, for eksempel at forbrukeren får redusert månedspris eller utvidet tilgang til tjenesten.
- Forbrukeren kan få erstatning selv om det ikke kan påvises noe økonomisk tap. Regjeringen viser til at dette kan være aktuelt hvis en skylagringstjeneste svikter og forbrukeren permanent mister det som var lagret der.

Høringsfristen er 3. mars 2021, og forslaget finnes [her](#).

Regjeringen foreslår plikt til å lagre IP-adresser

Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet sendte den 9. oktober 2020 ut høringsforslag om å innføre en plikt for internettleverandører til å lagre IP-adresser. Formålet er å legge til rette for politiets tilgang til IP-adresser for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Forslaget vil medføre endringer i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven).

En IP-adresse (“Internet Protocol Address”) er en unik adresse som tildeles en enhet som er koplet til internett. Informasjon om hvilken abonnent som er tildelt en IP-adresse innenfor et gitt tidsrom kan bidra til å identifisere hvem som står bak nettaktivitet.

Etter gjeldende rett krever ekomloven § 2-7 femte ledd at internettleverandører sletter eller anonymiserer brukerdata så snart de ikke er nødvendige for kommunikasjons- eller faktureringsformål eller for å oppfylle krav fastsatt i lov. Unntaket er der brukeren samtykker til videre lagring. Etter departementenes syn medfører denne sletteplikten at lagringstiden blir for kort for politi- og påtalemyndighetens behov i dagens digitaliserte samfunn.

Fristen til å inngi høringsuttalelser var 11. januar 2021. Departementene har blant annet bedt om syn på lagringstiden og terskelen for utlevering av opplysninger (hvilket strafferammekrav som bør oppstilles for utlevering).

Mer informasjon om høringsforslaget finnes [her](#).

Personvernåret

2020

Wiersholm

Personvernrådet gir veiledning om behandling av personopplysninger under koronaepidemien

Den siste tiden har Det Europeiske Personvernrådet (“Personvernrådet”), samt flere europeiske datatilsyn, publisert veiledninger om behandling av personopplysninger i forbindelse med virusutbruddet. Veiledningene gir nyttige avklaringer knyttet til blant annet hvilke opplysninger som er å anse som helseopplysninger, hvilke opplysninger arbeidsgiver kan dele om en ansatt som er smittet eller i karantene, samt når avvik skal meldes til Datatilsynet under epidemien.

Veilederen fra Personvernrådet har en nokså pragmatisk tilnærming til situasjonen. Ifølge veilederen skal GDPR ikke forhindre bekjempelse av pandemien. Dagens situasjon kan derfor legitimere innskrenkninger i personvernet. Forutsetningen er at innskrenkningene er proporsjonale og kun gjelder for perioden krisen varer. Samtidig understrekes det at selv i slike ekstraordinære tider må behandlingsansvarlige og databehandlere sørge for å beskytte de registrertes personopplysninger og iverksette forholdsmessige tiltak.

Personvernrådets veiledning er tilgjengelig [her](#). Datatilsynets samleside om korona og personvern finnes [her](#).

Ny sporingsapp skal forhindre koronasmitte

Som følge av koronautbruddet, vedtok regjeringen den 27. mars 2020 en forskrift som åpner for automatisert smittesporing gjennom en app. Formålet med appen er å kartlegge nærkontakt mellom påvist smittede personer og andre med sikte på å redusere tiden som brukes på å spore smitte.

Datatilsynet bemerker på sine [nettsider](#) at smittesporingstiltaket reiser mange personvernrelaterte problemstillinger, særlig fordi det omfatter behandling av en rekke sensitive personopplysninger. Det er derfor viktig at myndighetene sørger for full åpenhet rundt løsningen og at det iverksettes tiltak for å begrense de negative personvernkonsekvensene så langt som mulig.

Videre understreker Datatilsynet viktigheten av at det er frivillig å laste ned appen, samt at brukerne må få tydelig og fullstendig informasjon om behandlingens omfang, formål og varighet.

Forskriften om digital smittesporing og epidemikontroll i anledning virusutbruddet er tilgjengelig [her](#).

Nye varsler om overtredelsesgebyr fra Datatilsynet

I løpet av de siste månedene har Datatilsynet sendt ut varsel om overtredelsesgebyr på til sammen 5,2 millioner kroner til tre ulike aktører, nærmere bestemt til en [kommune](#), en [matbutikk](#) og [Statens vegvesen](#). Dette kan tyde på at tilsynsaktiviteten er i ferd med å ta seg opp.

Det varslede overtredelsesgebyret mot Statens vegvesen er på fire millioner kroner og dermed klart høyest. Dette er også det høyeste gebyret Datatilsynet så langt har varslet etter at det nye personvernregelverket trådte i kraft i 2018. Bakgrunnen for varselet er manglende sletting av personopplysninger som brikkenummer, lokasjon og passeringstidpunkt i bomringen.

I andre europeiske land har tilsynsmyndighetene ilagt langt høyere overtredelsesgebyrer. I fjor høst ble eiendomsselskapet Deutsche Wohnen ilagt en bot av det tyske datatilsynet på 14,5 millioner euro for å ha lagret opplysninger om tidligere leietakere uten hjemmel. I tillegg benyttet selskapet et lagringssystem som ikke gjorde det mulig å slette opplysningene etter hvert som lagringstiden utløp.

Disse sakene illustrerer viktigheten av at virksomheter har på plass gode rutiner for lagring og sletting av personopplysninger, samt at IT-systemene som benyttes legger til rette for at personvernet kan bli tilstrekkelig ivaretatt.

Reviderte retningslinjer for samtykke til behandling av personopplysninger

Den 4. mai 2020 publiserte Personvernrådet en revidert versjon av Artikkel 29-gruppens retningslinjer for samtykke til behandling av personopplysninger fra 2018. Her kommer Personvernrådet med presiseringer knyttet til samtykkekravet ved bruk av cookies.

Oppdateringene knytter seg for det første til gyldigheten av samtykke ved bruk av såkalte "cookie walls", det vil si at tilgang til innhold på en nettside er blokkert med mindre man aksepterer bruk av cookies. I de reviderte retningslinjene er det tatt inn et konkret eksempel som klargjør at dersom tilgang til innhold og funksjoner på en nettside (utover helt grunnleggende funksjoner) er betinget av samtykke til cookies, vil samtykket anses ugyldig.

Videre presiseres det i de reviderte retningslinjene at scrolling, sveiping eller lignende brukeraktivitet på en nettside ikke vil utgjøre gyldig samtykke.

De reviderte retningslinjene er tilgjengelige [her](#).

Datatilsynet: Varsel om overtredelsesgebyr til Bergen kommune på NOK 3 millioner

Viglo er en app benyttet av Bergen kommune. Denne har til formål å forbedre kommunikasjonen mellom foreldre, skoler og barnehager.

Den 20. mai 2020 varslet Datatilsynet Bergen kommune om at appen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til barn med særskilt behov for konfidensialitet, herunder barn med hemmelig adresse. Ifølge Datatilsynet har Bergen kommune ikke gjort tilstrekkelige risikovurderinger. Datatilsynet anser dette som brudd på personvernlovgivningen. I vurderingen fremhever Datatilsynet viktigheten av å verne om barn og deres spesielle behov, samt de personvernmessige utfordringer som oppstår som følge av digitalisering av skolen.

Bergen kommune har frist til 22. juni 2020 for å inngi merknader til varselet. Bergen kommune har allerede varslet at kommunen tar sikte på å godta gebyret.

Varselet er tilgjengelig [her](#).

Datatilsynet: Varsel om overtredelsesgebyr til Aquateknikk AS

Datatilsynet har varslet om overtredelsesgebyr på NOK 300 000 som følge av innhenting av kredittvurdering uten behandlingsgrunnlag. Saken har sin bakgrunn i en klage fra en person som var blitt kredittvurdert uten at han hadde noen form for kundeforhold eller annen tilknytning til Aquateknikk AS.

Datatilsynets videre undersøkelser avdekket at selskapet innhentet kredittvurderinger av kunder, potensielle kunder og leverandører, uten at selskapet kunne påvise et behandlingsgrunnlag.

Etter personopplysningsforskriften § 4-3 gitt med hjemmel i den gamle personopplysningsloven av 2000 gjaldt et tilleggskrav om at virksomheten måtte ha "saklig behov" for å innhente kredittvurdering. Denne bestemmelsen er videreført i henhold til overgangsregler. Datatilsynet uttaler imidlertid i varselet at GDPR ikke gir nasjonalt handlingsrom for å særregulere den enkelte mottakers behandling av kredittopplysninger. Konsekvensen av dette er ifølge Datatilsynet at "særlig behov" ikke direkte er et tilleggsvilkår for den enkelte virksomheten som innhenter kredittvurdering. Innhenting av kredittvurderingen må derfor vurderes ut fra GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav f (berettiget interesse). Datatilsynet uttaler imidlertid at vurderingen av om det foreligger "saklig behov" etter personopplysningsforskriften § 4-3 har nær sammenheng med vurderingen av om det foreligger berettiget interesse etter GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Tidligere praksis knyttet til "saklig behov" er derfor fortsatt relevant ved berettiget interesse-vurderingen.

Datatilsynet konkluderer med at Aquateknikk AS ikke hadde behandlingsgrunnlag for innhenting av kredittvurdering av klager og at selskapets rutiner for innhenting av kredittvurdering ikke er tilfredsstillende. Aquateknikk AS pålegges å utbedre rutinene og ilegges et overtredelsesgebyr på NOK 300 000.

Varselet er tilgjengelig [her](#).

Første godkjenning av bindende virksomhetsregler etter GDPR

I august i år fikk Jotun AS godkjent sine bindende virksomhetsregler (Binding Corporate Rules, BCR). Dette er de første virksomhetsreglene som Datatilsynet har godkjent etter ikrafttreddelsen av GDPR.

BCR er interne regler for overføringer av personopplysninger i internasjonale konsern. Som ett av fire gyldige overføringsgrunnlag etter GDPR kapittel V muliggjør BCR overføringer av personopplysninger til selskaper i samme gruppe lokalisert utenfor EØS. I kjølvannet av EU-domstolens avgjørelse i Schrems II-saken har Personvernrådet imidlertid uttalt at overføringer til USA med grunnlag i BCR kun kan skje etter en dokumentert vurdering av om beskyttelsesnivået som BCR legger opp til faktisk tilsvarer beskyttelsesnivået i EØS. Hvis ikke, må det iverksettes ytterligere tiltak som veier opp for manglende beskyttelsesnivå.

GDPR stiller forholdsvis strenge krav til virksomhetsreglene. De må blant annet inneholde personvernprinsipper, rettigheter for den enkelte, verktøy for effektiv håndhevelse (for eksempel klagemuligheter, intern opplæring, osv), samt et element som viser at reglene er bindende for hele konsernet. Videre skal virksomhetsreglene være så spesifikke og forpliktende at beskyttelsesnivået i EØS beholdes selv om opplysningene befinner seg i en annen verdensdel.

Før Datatilsynet kan godkjenne BCR, må søknaden vurderes av Personvernrådet i EU. På nåværende tidspunkt er det bare fem andre virksomheter som har fått sine bindende virksomhetsregler vurdert av Personvernrådet.

Datatilsynets omtale av Jotuns bindende virksomhetsregler og vedtak om godkjenning kan leses [her](#).

Schrems II – Privacy Shield er opphevet

Overføring av personopplysninger til land utenfor EØS krever et særlig grunnlag. Et gyldig grunnlag for overføring av personopplysninger til USA har frem til EU-domstolens avgjørelse 16. juli 2020 vært Privacy Shield-rammeverket.

I den såkalte Schrems II-saken konkluderte EU-domstolen med at Privacy Shield-rammeverket ikke gir personopplysninger et tilsvarende beskyttelsesnivå som i EØS. Domstolen vektla blant annet at amerikanske etterretningsorganisasjoner kunne samle inn uforholdsmessige store mengder med personopplysninger, i strid med GDPR. Selskaper som har overført personopplysninger til USA med hjemmel i Privacy Shield-rammeverket må nå finne et nytt overføringsgrunnlag.

I avgjørelsen omtalte også EU-domstolen muligheten til å bruke alternative grunnlag for overføring, herunder EUs standardklausuler. Domstolen påpekte at dette fortsatt er et mulig grunnlag for å overføre personopplysninger utenfor EØS på, inkludert til USA,

men at selskapene har må vurdere om tilstrekkelig vern av personopplysningene gis og, om nødvendig, iverksette ytterligere tiltak for å sikre et tilstrekkelig vern.

I etterkant av dommen har flere relevante aktører publisert veiledninger om hvordan man bør forholde seg til avgjørelsen. Slik veiledning har blant annet blitt gitt av det [europeiske Personvernrådet \(EDPB\)](#) og det [norske Datatilsynet](#). Datatilsynet i [Baden-Württemberg](#) gir i sin veiledning konkrete eksempler på hvilke tillegg til standardkontrakter som kan være egnet til å kompensere for at lovgivningen i mottakerlandet i utgangspunktet ikke er god nok. Sistnevnte veiledning er foreløpig kun tilgjengelig på tysk.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Tre nye vedtak fra Personvernemnda om behandling av personopplysninger

Personvernemnda har nylig fattet tre vedtak som bidrar til å klargjøre hvordan personvernregelverket skal forstås og forholdet til tilgrensende regelverk. Personvernemnda behandler og avgjør klager over Datatilsynets vedtak med hjemmel i personopplysningsloven § 22 annet ledd.

Den første saken gjaldt lagring av passeringsdata i AutoPASS-systemet, samt krav om registrering av mobilnummer for å inngå AutoPASS-avtale og for å benytte tjenestene på "Min side". Nemnda konkluderte med at GDPR

artikkel 6. nr. 1 bokstav c (rettslig forpliktelse) gir bompengeselskapene behandlingsgrunnlag for å lagre opplysningene i fem år slik det kreves etter bokføringsloven, men at det ikke foreligger gyldig behandlingsgrunnlag i GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav b (nødvendig for å oppfylle en avtale) for å samle inn og registrere brukernes telefonnummer. Nemnda var også uenig med Datatilsynet i at det i utgangspunktet er Finansdepartementets ansvar å påse at bokføringsloven er i harmoni med GDPR.

I den andre saken tok nemnda stilling til Datatilsynets adgang til å gi annonseselskapet OpenX pålegg om redegjørelse etter GDPR artikkel 58 nr. 1. Saken har sin bakgrunn i at Forbrukerrådet, i forbindelse med lansering av rapporten "[Out of Control](#)", tidligere i år klaget flere selskaper inn til Datatilsynet for ulovlig behandling av personopplysninger knyttet til dating-appen Grindr. Nemnda la til grunn at OpenX har plikt til å gi Datatilsynet den informasjonen tilsynet har etterspurt, og at reglene i GDPR kommer til anvendelse uavhengig av om behandlingen av personopplysningene er uttømmende regulert av ekomloven, hvor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) er tilsynsmyndighet.

Den tredje saken gjaldt behandling av personopplysninger innsamlet ved kameraovervåking. En misjonsforsamling fikk irettesettelse fra Datatilsynet for å ha behandlet personopplysninger uten gyldig behandlingsgrunnlag. Bakgrunnen var at misjonsforsamlingen hadde brukt og lagret fem filmopptak som de hadde mottatt i forbindelse med en nabokonflikt. I motsetning til Datatilsynet kom nemndas flertall til at misjonsforsamlingen hadde gyldig

behandlingsgrunnlag i GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav 5 (berettiget interesse) for å lagre og se på de mottatte filmopptakene. Datatilsynets vedtak skal dermed omgjøres.

De tre vedtakene kan leses i sin helhet [her](#), [her](#) og [her](#).

Nye retningslinjer fra Det europeiske personvernrådet

Det Europeiske Personvernrådet (Personvernrådet) vedtok den 29. januar 2020 nye [retningslinjer for behandling av opplysninger ved bruk av videoenheter](#). Retningslinjene har som mål å gi råd og sikre lik praksis i EØS. En norsk, uoffisiell oversettelse av Personvernrådets retningslinjer er tilgjengelig på Datatilsynets hjemmeside [her](#).

Personvernrådet vedtok også nylig [retningslinjer om behandlingsansvar og databehandlere](#), samt [retningslinjer om målretting på sosiale medier](#). Retningslinjene gir blant annet veiledning om felles behandlingsansvar. Det fremgår på Datatilsynets hjemmesider at begge sett med retningslinjer er på offentlig høring frem til 19. oktober. I denne perioden kan hvem som helst komme med innspill til retningslinjene.

Mer informasjon om hvordan det kan gis innspill finnes på [Datatilsynets sider](#).

Nye retningslinjer fra Det europeiske personvernrådet

Det europeiske personvernrådet (Personvernrådet) har nå kommet med flere veiledere.

I november 2020 publiserte Personvernrådet to nye veiledere som bidrar til å oppklare flere av punktene i [Schrems II-dommen](#).

Den første veilederen, "[Recommendations on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data](#)", lanserer en fremgangsmåte bestående av seks steg. Stegene beskriver hvilke vurderinger virksomheter må foreta før de kan overføre personopplysninger ut av EØS. Vedlegg 2 til retningslinjene inneholder en (ikke uttømmende) liste over "ytterligere sikkerhetstiltak" som virksomhetene kan innføre for å sikre at det oppnås et tilstrekkelig beskyttelsesnivå for personopplysninger som overføres til tredjeland.

Personvernrådet har også utarbeidet en egen veileder, "[Recommendations on the European Essential Guarantees for surveillance measures](#)", som beskriver hvordan virksomhetene skal vurdere beskyttelsesnivået i landet eller landene som de overfører eller ønsker å overføre personopplysninger til.

Den 20. oktober 2020 vedtok Personvernrådet nye [retningslinjer for innebygget personvern og personvern som standardinnstilling](#). Kravet om innebygget personvern skal sikre at personvernet tas hensyn til i alle ledd i alle programmer,

apper og tjenester. For å oppnå innebygget personvern må virksomhetene implementere personvernprinsippene og de registrertes rettigheter og friheter, i sine løsninger. Retningslinjene presenterer hvilke nøkkelementer som kan tas i betraktning ved implementeringen.

Overtredelsesgebyr for manglende behandlingsgrunnlag ved kredittsjekk

Datatilsynet har ilagt Odin Flissenter AS et overtredelsesgebyr på 150 000 kroner for å ha kredittvurdert et enkeltpersonforetak uten rettslig grunnlag. Dette er det andre overtredelsesgebyret Datatilsynet har ilagt i 2020 for kredittvurdering uten rettslig grunnlag. Vi har tidligere omtalt overtredelsesgebyret til Aquateknikk AS [her](#). Begge sakene startet med klage fra personer som anførte at de var blitt kredittvurdert uten noen form for kundeforhold eller annen tilknytning til virksomhetene. I vedtaket til Odin Flissenter vektla Datatilsynet at personopplysningene som brukes i kredittvurderinger er av privat karakter, at individenes rett til personvern veier tungt ved behandling av denne typen personopplysninger om privatøkonomi, og at innhenting av opplysninger gjaldt formål helt utenfor virksomhetens forretningsområde.

Ulovlig kredittvurdering er i fokus for Datatilsynet også i 2021. I januar ila Datatilsynet to nye overtredelsesgebyrer til private aktører for manglende behandlingsgrunnlag i forbindelse med kredittsjekk.

Datatilsynets omtale av sakene kan leses [her](#), [her](#), [her](#) og [her](#).

Overtredelsesgebyr til Indre Østfold kommune

Den 16. november 2020 vedtok Datatilsynet et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner mot Indre Østfold kommune for brudd på informasjonssikkerhet. Saken startet med en avvismelding fra kommunen som opplyste om at de hadde publisert elevmappen til en tidligere elev på sin hjemmeside. Elevmappen inneholdt personopplysninger av personlig karakter som var underlagt taushetsplikt. Elevmappen var tilgjengelig på hjemmesiden i tre dager, før kommunen ble varslet om forholdet av en journalist i lokalavisen.

Datatilsynet uttalte at hendelsen er et brudd på GDPR artikkel 32 nr. 1 bokstav b, som krever at det etableres et sikkerhetsnivå som er egnet til å holde personopplysninger konfidensielle. Tilsynet fremhever sakens alvorlighetsgrad, samt at slike hendelser kan få store personvernkonsekvenser for den berørte ved at informasjonen kan bli kjent for tredjeparter.

Kommunen ba Datatilsynet vurdere størrelsen på gebyret, men Datatilsynet opprettholdt gebyret under henvisning til signaleffekten av denne saken og allmennpreventive hensyn.

Vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Overtredelsesgebyr til Sykehuset Østfold HF

Den 22. oktober 2020 ila Datatilsynet et overtredelsesgebyr til Sykehuset Østfold HF på 750 000 kroner for brudd på kravene til sikkerhet og interkontroll ved behandling av personopplysninger, herunder manglende tilgangsstyring. Bakgrunnen for gebyret var at ansatte ved sykehuset hadde tilgang til rapport-uttrekk med sensitive pasientdata uten tjenstlig behov for slik tilgang.

Datatilsynet uttaler i vedtaket at det ikke er av særlig betydning at opplysningene var lagret på et område der det ikke var naturlig for de fleste medarbeidere å gå inn. Videre uttales det i vedtaket at kravet om at ansatte ikke skal ha tilgang til opplysninger de ikke har tjenstlig behov for, gjelder uavhengig av om den ansatte har taushetsplikt eller ikke. Videre legger Datatilsynet vekt på manglende logging av aktivitet i systemet. Dersom sykehuset hadde hatt rutiner for logging av aktiviteten og fulgt opp loggene på en systematisk måte, kunne sykehuset ha bekreftet og/eller avkreftet om ansatte har benyttet seg av tilgang til og/eller endret personopplysningene/listene.

Vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Overtredelsesgebyr til Tolldirektoratet

Den 9. september 2020 ila Datatilsynet et overtredelsesgebyr på 400 000 kroner til Tolldirektoratet. Gebyret gjaldt behandling av personopplysninger hentet fra veikamera uten rettslig grunnlag. Datatilsynet la vekt på at Tolldirektoratet har overvåket over 70 millioner passeringer, der antall berørte personer ble anslått til 7-8 millioner.

Tolldirektoratet har lovhjemmel i tolloven § 13-12 til å behandle opplysninger fra "grensekryssende trafikk". Denne hjemmelen dekker imidlertid ikke registrering og lagring av data fra kameraer som Statens Vegvesen har utplassert mange steder i landet. Dette er kameraer som Tolldirektoratet ikke skal ha tilgang til opplysninger fra, og Tolldirektoratet mangler derfor behandlingsgrunnlag for slik behandling av personopplysninger.

Gebyret ble i vedtaket nedjustert i forhold til varselet som var gitt i 2019 ved at det ikke lenger legges vekt på manglende tilgangsstyring. Datatilsynets vurdering er at dette er et brudd på personopplysningssikkerheten som det i denne sammenheng ikke er nødvendig å reagere på. I motsetning til situasjonen for Sykehuset Østfold (referert til over), kunne Tolldirektoratet dokumentere at brukere i Tolldirektoratet med tilgang til opplysningene hadde tjenstlig behov, selv om Tolldirektoratets behandling av disse personopplysningene gikk lengre enn forarbeidene tillot. Det var ikke konstatert misbruk av opplysningene.

Vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Midlertidig forskrift om overføring av personopplysninger til Storbritannia etter Brexit

Som følge av at Storbritannia ikke lenger er en del av EU, er Storbritannia i utgangspunktet å anse som et tredjeland etter GDPR. Regjeringen har imidlertid vedtatt en midlertidig forskrift om overføringer av personopplysninger til Storbritannia. Her bestemmes det at overføring av personopplysninger til Storbritannia ikke skal anses som overføring til en tredjestat etter personopplysningsloven.

Dette innebærer at personopplysninger enn så lenge kan overføres på samme måte som tidligere.

EU-kommisjonen vurderer nå om Storbritannia skal få en adekvansbeslutning, som vil innebære at beskyttelsesnivået godkjennes og personopplysninger kan overføres på samme måte som i resten av EU. Dersom EU-kommisjonens beslutning skulle bli negativ må virksomheter som overfører personopplysninger til Storbritannia få på plass andre overføringsgrunnlag.

Medierettsåret

2020

Wiersholm

Oslo tingrett: Petter Northugs omtale av Aylar Lie i selvbiografi var lovlig

Den 13. februar 2020 avsa Oslo tingrett dom i saken mellom Petter Northug og Aylar Lie om krenkelse av privatlivets fred. Bakgrunnen for saken var utgivelsen av Northugs biografi, som inneholdt visse private opplysninger om Lie. Flere år før bokutgivelsen sto Lie selv frem med vesentlige deler av opplysningene i media. Northug var nevnt i denne forbindelse.

Lie vant ikke frem med at privatlivets fred var krenket. Tingretten legger til grunn at slike opplysninger i utgangspunktet er vernet av privatlivets fred, men at de ikke var ikke rettsstridige i dette tilfellet, som følge av at Northug måtte kunne kommentere sin forståelse av et forhold som Lie selv har omtalt offentlig. Det vises til at ytringene må anses omfattet av ytringsfriheten og retten til å "skrive sitt liv". Lie hadde ikke lenger noen legitim forventning om at opplysningene skulle holdes private.

Det er opplyst om at dommen ikke er anket.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Høyesterett: Betinget fengsel for hatefulle ytringer i kommentarfelt på Facebook

I Høyesteretts dom av 29. januar 2020 ble en kvinne dømt til betinget fengsel i 24 dager og en bot på 25 000 kroner for overtredelse av straffeloven § 185 om hatefulle ytringer («rasismeparagrafen»). Sakens bakgrunn var at kvinnen hadde fremsatt grovt krenkende ytringer om en annen person i et kommentarfelt på Facebook-gruppen «Vi som støtter Sylvi Listhaug».

Saken ble behandlet sammen med en ganske parallell sak der en mann hadde skrevet flere ytringer om mørkhudede, muslimer og islam i en lukket Facebook-gruppen med 15 000 medlemmer. Høyesterett kom til at utsagnene «det er vel bedre at vi fjerner disse avskyelige rottene fra jordens overflate selv tenker jeg!!» og «ja de forsvinner den dagen disse steppe bavianene reiser dit de hører hjemme!» ble rammet av straffeloven § 185. Høyesterett viste til at man ved tolkningen av ytringen skulle legge vekt på sammenhengen ytringene var fremsatt i. Lagmannsretten hadde fastsatt en bot på 12 000 kroner. Straffutmålingen var ikke anket, men Høyesterett uttalte at straffen klart ville blitt strengere dersom også straffutmålingen hadde vært gjenstand for prøving.

Dommene bidrar til å klargjøre grensene mellom ytringsfrihet, herunder lovlig religionskritikk, og straffbare hatefulle ytringer i sosiale medier.

Ved straffeutmålingen i saken om kvinnens ytringer viser førstvoterende til at økt bruk av sosiale medier de siste par tiår har gitt langt flere anledning til å ytre seg offentlig for et større publikum. Dette er et positivt trekk ved samfunnsutviklingen, men innebærer samtidig at «*flere må bli fortrolige med de grenser straffeloven setter for straffbare ytringer.*»

Dommene kan leses i sin helhet [her](#) og [her](#).

Ny medieansvarslov i kraft fra 1. juli 2020

Den 1. juli 2020 trådte den nye [medieansvarsloven](#) i kraft. Loven gir en tydeligere avgrensning av lovens virkeområde, inneholder oppdaterte ansvarsbestemmelser og legger opp til teknologinøytralitet. Loven har som formål å legge til rette for «*en åpen og opplyst offentlig samtale*» i tråd med infrastrukturkravet i Grunnloven § 100 sjette ledd.

Den nye loven er et positivt og godt bidrag til en moderne og effektiv medielovgivning, både ved at den samler de tidligere reglene i én lov og ved at den spiller godt sammen med bransjeregler som VVP. En rekke uklarheter er nå ryddet av veien, noe som er viktig for at mediene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag på en god måte.

Wiersholm har skrevet om de viktigste oppdateringene og endringene i et eget [nyhetsbrev](#).

Oslo tingrett: Dagbladet frifunnet i sak om påståtte æreskrenkelser

I slutten av juni ble Dagbladet, avisens sjefsredaktør og en journalist frifunnet av Oslo tingrett i sak om påståtte ærekrenkelser.

Bakgrunnen for saken var at Dagbladet hadde publisert en artikkel om en kvinne som fortalte at hun hadde blitt utsatt for seksuelle overgrep som barn. Kvinnen sto frem med fullt navn og bilde. Mannen som var anklaget overgrepene mente at han lett kunne identifiseres og at han dermed ble utsatt for ærekrenkelser gjennom artikkelen.

I søksmålet for Oslo tingrett krevde mannen oppreisning på NOK 5 millioner fra Dagbladet, NOK 500 000 fra redaktøren og NOK 250 000 fra journalisten. Han fikk ikke medhold i noen av kravene.

Dommen er ikke publisert. Den er ikke rettskraftig.

Kvinne dømt til fengsel for opprettelse av falske profiler på Instagram

En kvinne ble i Asker og Bærum tingrett dømt til 36 dagers fengsel for identitetskrenkelse og skremmende eller plagsom opptreden og trusler i henhold til straffeloven §§ 202, 263 og 266. Kvinnen hadde opprettet falske profiler på Instagram, hvor hun publiserte seksuelt trakasserende innhold under fornærmedes navn og bilde. Hun sendte også følgefospørsler til over hundre personer i fornærmedes nettverk. Det ble vektlagt at kvinnen bevisst og hensyns-

løst hadde trakassert fornærmede over flere måneder og at allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsa en streng reaksjon. Kvinnen ble også ilagt fem års kontaktforbud og fikk inndratt telefonen.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Nye avgjørelser om grensene for privatlivets fred på sosiale medier

En kvinne ble i tingretten dømt for trussel og krenkelse av privatlivets fred etter at hun hadde skrevet en truende melding til en annen kvinne og et innlegg med beskyldninger på Facebook, jf. straffeloven § 263 og § 267. Kvinnen anket saken, men lagmannsretten fant det klart at handlingene var rettsstridige og nektet anken fremmet. I vurderingen av om uttalelsene måtte anses vernet av ytringsfriheten, viser lagmannsretten blant annet til at kvinnen ikke hadde noen aktverdig grunn til å publisere innlegget, da *“den adekvate fremgangsmåten er å varsle politiet, ikke å etablere en offentlig gapestokk.”*

Borgarting lagmannsretts beslutning ble [anket til Høyesterett](#), men ankeutvalget fant det klart at anken ikke kunne føre frem og forkastet anken den 23. juli 2020. Lagmannsrettens beslutning kan leses [her](#).

I dom av 22. juni 2020 ble en mann frifunnet av Gulating lagmannsrett for krenkelse av privatlivets fred etter den samme bestemmelsen i straffeloven. Mannen hadde publisert flere blogginnlegg med kritikk av ansatte i barnevernet. I motsetning til saken ovenfor, kom

lagmannsretten i denne saken til at uttalelsene som var publisert ikke “krenker privatlivets fred”. I dommen legges det til grunn at uttalelsene “må forstås i lys av konteksten, som i dette tilfellet er blogginnlegg med kritikk av barneverntjenesten.” Til tross for at beskyldningene ifølge lagmannsretten fremstår som rene personangrep, anser lagmannsretten det som mest nærliggende å karakterisere uttalelsene som “grove påstander om noens yrkesutøvelse eller faglige kvalifikasjoner, eller som ren sjikane”, som etter lagmannsrettens syn ikke rammes av straffeloven § 267.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

“Digital Services Act”: Høring om nye regler for digitale tjenester

Arbeidet med EUs “Digital Services Act” har startet. EU-kommisjonen avholdt i den forbindelse nylig en offentlig høring (konsultasjon) på nett for å innhente innspill fra private og offentlige aktører til det nye regelverket. Regjeringen skriver på [sine nettsider](#) at den i tillegg vil sende inn et samlet innspill til EU-kommisjonen. Konsultasjonen var åpen til 8. september 2020.

“Digital Services Act” har til hensikt å modernisere regelverket for digitale tjenester, for eksempel Facebook, Twitter og Amazon, i lys av den teknologiske utviklingen som har funnet sted de siste 20 årene. Moderniseringen innebærer blant annet en klargjøring av medienes rolle og ansvar for ulovlig innhold som publiseres på deres plattformer. Beskyttelse av forbrukernes grunnleggende rettigheter, særlig ytringsfriheten, står sentralt. Det nye regelverket vil

kunne erstatte någjeldende direktiv om elektronisk handel fra 2000, som er gjort til en del av norsk rett gjennom [ehandelsloven](#) fra 2003.

Det fremgår på [EU-kommisjonens hjemmeside](#) at forslag til nytt regelverk for digitale tjenester ("Digital Services Act") forventes å bli lagt frem mot slutten av året.

Regjeringen forslår ny lov om økonomisk støtte til mediene

Den 19. juni 2020 ble Kulturdepartementets forslag til ny lov om mediestøtte (mediestøtte-loven) behandlet i statsråd. Den ligger nå til behandling i familie- og kulturkomiteen på Stortinget. Lovforslaget følger opp Mediestøttemeldingen fra 2019, hvor regjeringen varslet en ny modell for den direkte mediestøtten.

Hovedpunktene i lovforslaget er oppsummert i [regjeringens pressemelding](#). Proposisjonen i sin helhet er tilgjengelig [her](#). Lovens saksgang kan følges [her](#).

Ny mediestøttelov vedtatt med virkning fra 1. januar 2021

I vårt [nyhetsbrev for tredje kvartal 2020](#) skrev vi om at forslag til ny lov om mediestøtte (mediestøtteloven) var til behandling i familie- og kulturkomiteen på Stortinget. Loven er nå

endelig vedtatt av Stortinget i samsvar med [proposisjonen fra regjeringen](#), med virkning fra 1. januar 2021.

Formålet med loven er å legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for mediernes virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten, jf. § 1. Forutsigbarheten styrkes ved å gi fireårige styringssignaler for de økonomiske rammene for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte. Lovfesting av Medietilsynets og Medieklagenemndas uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten skal videre bidra til å styrke mediernes redaksjonelle uavhengighet.

Loven er tilgjengelig [her](#).

Ny bestemmelse om formidling av markedsføring av pengespill i kraft fra 1. januar 2021

Fra og med 1. januar 2021 har Medietilsynet fått fullmakt til å gi pålegg om å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring i fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester av pengespill mv. som ikke har tillatelse i Norge, jf. kringkastingsloven § 4-7. Dette omfatter blant annet utenlandsk pengespillreklame rettet mot norske tv-seere. Pålegg kan gis overfor den som eier eller disponerer nett som formidler fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester der slik

markedsføring inngår, og kun hvis det anses forholdsmessig basert på en samlet vurdering i det enkelte tilfellet. Relevante vurderingsmomenter vil for eksempel være hvor alvorlig bruddet er, hvor vanskelig det vil være for distributøren å etterleve pålegget, og om det finnes alternative virkemidler som er mindre inngripende.

Proposisjonen er tilgjengelig [her](#), og lovvedtaket er tilgjengelig [her](#). Medietilsynet har også omtalt bestemmelsen på sine [nettsider](#).

Forslag til nytt regelverk for digitale plattformer

Den 15. desember 2020 presenterte EU-kommisjonen rettsaktene “Digital Services Act” og “Digital Markets Act”. Som beskrevet i vårt [nyhetsbrev for tredje kvartal 2020](#), har “Digital Services Act” til hensikt å modernisere regelverket for digitale tjenester i lys av den teknologiske utviklingen, herunder någjeldende direktiv om elektronisk handel fra 2000, som er gjort til en del av norsk rett gjennom [ehandelsloven](#). Moderniseringen innebærer blant annet en klargjøring av medienes rolle og ansvar for ulovlig innhold som publiseres på deres plattformer, og beskyttelse av forbrukernes grunnleggende rettigheter står sentralt.

Mer informasjon om forslagene finnes blant annet på [EU-kommisjonens nettside](#) og [Stortingets nettside](#).

Nye avgjørelser om grensene for ytringsfrihet og privatlivets fred på sosiale medier

Flere nye avgjørelser bidrar til å klargjøre grensene for ytringsfrihet og privatlivets fred på sosiale medier. For eksempel ble en mann i tingretten dømt til 60 dagers fengsel, samt en bot på 10 000 kroner, for overtredelse av straffeloven § 185 om hatefulle ytringer. Bakgrunnen var at han hadde fremsatt hatefulle ytringer om jøder på en åpen nettside og ved masseutsendelse av e-post. Lagmannsretten forkastet anken over tingrettens dom ([LA-2019-139880](#)), og anke til Høyesterett ble ikke tillatt fremmet ([HR-2020-1678-U](#)). Tingretts dom er ikke publisert.

I en annen sak ble en far dømt av Hålogaland lagmannsrett til å betale oppreisningserstatning til sine to sønner for overtredelse av straffeloven § 267 om krenkelse av privatlivets fred. Årsaken var at han hadde publisert barnevernsdokumenter og en straffedom, som gjaldt sønnene, på Facebook. I vurderingen ble det lagt vekt på at informasjonen ble lagt ut på en åpen Facebook-profil, hvor den i prinsippet har vært tilgjengelige for hvem som helst over en lengre periode. Hålogaland lagmannsretts dom kan leses [her](#).

Avisen “Raumnes” frifunnet i ærekrenkelsessak

Ved Eidsiva lagmannsretts dom av 19. oktober 2020 ble selskapet Raumnes AS, som utgir avisen “Raumnes”, ansvarlig redaktør og en journalist frifunnet for krav om oppreisningserstatning for ærekrenkelses etter skadeserstatningsloven § 3-6 a. Sakens bakgrunn var at avisen hadde publisert flere artikler om skoleskyssen for en navngitt elev. Ankende part, som var elevens sjåfør, gjorde gjeldende at artiklene inneholdt ærekrenkende beskyldninger mot vedkommende, nærmere bestemt for misbruk av offentlige midler.

Lagmannsretten tolket først de aktuelle utsagnene og kom til at redaktøren hadde fremsatt en ærekrenkende ytring i lovens forstand i en av artiklene. Etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfriheten, kom lagmannsretten imidlertid til at redaktørens ytring likevel var rettmessig. I vurderingen ble det blant annet lagt vekt på at saken åpenbart hadde allmenn interesse og at beskyldningen ikke var spesielt alvorlige, både fordi sjåføren ikke var navngitt og fordi hun bare var en av flere som redaktøren hadde rettet mistanke mot. Etter lagmannsrettens syn ville et ansvar for redaktøren i denne saken grepet inn i den “dialektiske prosessen mot bedre og riktigere svar”, samt i det “demokratiske ordsiftet” knyttet opp mot bruk av offentlige midler. På denne bakgrunn la lagmannsretten til grunn at redaktørens ytringer ikke medførte ansvar, men var berettiget i lys av hensynet til “sannhetssøken” og “demokrati”.

Lagmannsrettens dom er tilgjengelig [her](#).
Dommen er anket til Høyesterett.

Oslo tingrett: Begjæring om utlevering av e-poster og metadata fra Dagbladet og NRK avslått av hensyn til kildevernet

Den 8. oktober 2020 avsa Oslo tingrett kjennelse i straffesaken mot Laila Bertheussen om kildevern etter straffeprosessloven § 125 og EMK artikkel 10. Spørsmålet i saken var om tiltaltes forsvarer kunne kreve å få utlevert e-poster og metadata fra Dagbladet og NRK, mottatt fra en anonym kilde som påtok seg ansvaret for handlingene omfattet av tiltalen, herunder om vilkårene for å fravike hovedregelen om fritak fra vitneplikt for journalister om kildeinformasjon var oppfylt, jf. straffeprosessloven § 210 og § 125 tredje ledd.

Ifølge kjennelsen er retten ikke i tvil om at e-postene kan ha betydning som bevis i saken og at det foreligger vektige samfunnsinteresser som tilsier at e-postene burde utleveres. Etter en konkret interesseavveining kommer retten likevel til at hensynene bak kildevernet og potensiell bevisverdi ikke tilsier at helhetsvurderingen i straffeprosessloven § 125 tredje ledd slår ut i tiltaltes favør. Dermed avslås begjæringen. Retten legger avgjørende vekt på at e-postene var sendt fra en kryptert adresse og at muligheten for å oppklare hvem som var avsender av e-postene er svært begrenset.

Kjennelsen er tilgjengelig [her](#).
Wiersholm bistod Dagbladet i saken.

Markedsførings- rettsåret

2020

Wiersholm

Fagutvalget for influencemarkedsføring har fattet sine første vedtak

Fagutvalget for influencemarkedsføring (Fim) har fattet sine tre første vedtak siden opprettelsen i 2019. Wiersholm har skrevet om opprettelsen og formålet med Fim i tidligere [nyhetsbrev](#).

Klagen i sak 1 2020 gjaldt spørsmålet om lovligheten av en kampanje der en influencer loddet ut en valgfri kosmetisk kirurgisk behandling. Fim uttaler at utformingen av annonsen ikke er forenelig med Fims retningslinjer, men legger til grunn at markedsføringen likevel ikke er omfattet av retningslinjene, som følge av at den ikke er rettet mot norske forbrukere. Kun 1 % av den danske influencerens følgere er norske.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

I sak 2 2020 og sak 4 2020 konkluderer Fim med at influencernes markedsføring av kosmetiske behandlinger er i strid med retningslinjene. Det er verdt å merke seg at det i sistnevnte sak legges til grunn at reklameutsagnet "Få -15% rabatt på alle behandlinger" [hos City Cosmetics] er i strid med retningslinjene, selv om ikke samtlige av City Cosmetics tjenester er

omfattet av retningslinjene. Det legges til grunn at det er tilstrekkelig at City Cosmetics blant annet tilbyr laser- og peelingbehandlinger, som er kosmetiske behandlinger som er omfattet av retningslinjene.

Les avgjørelsene [her](#) og [her](#).

Forbrukertilsynet: Kleskjeder bes om å gjennomgå bruken av "grønne" markedsføringspåstander

Forbrukertilsynet sendte 20. februar 2020 ut et brev til 53 av de største klesbutikkene og kleskjedene i Norge. Aktørene bes om å gå igjennom markedsføring der ord som "grønn", "bærekraftig", "etisk" og "miljøvennlig" benyttes og sørge for at bruken er i tråd med markedsføringsloven. Ifølge tilsynet er slike begreper kun tillatt "dersom man samtidig forklarer spesifikt hva den konkrete fordelen ved klesplagget eller kolleksjonen er." Slik informasjon må fremgå tydelig av markedsføringen og skal være så presis som mulig.

Tilsynet anbefaler at private merkeordninger som informerer om bærekraftige eller etiske fordeler ved et produkt unngås. Det vises til at

kriteriene for bruk av etablerte merkeordninger må være etterprøvbare og kontrollerbare. Den næringsdrivende må kunne dokumentere at kriteriene for å oppnå merket er oppfylt.

Les mer på Forbrukertilsynets [nettsider](#). Brevet til aktørene er tilgjengelig [her](#).

Forbrukertilsynet: Nettbutikker gir ikke tilstrekkelige opplysninger om forbrukerrettigheter

Forbrukertilsynet har, sammen med 26 andre europeiske tilsynsmyndigheter, gjennomgått nettbutikker som retter seg mot norske forbrukere for å undersøke om de gir forbrukerne tilstrekkelig informasjon om deres rettigheter. Forbrukertilsynets gjennomgang avdekket at 16 av de 17 undersøkte nettbutikkene ikke ga forbrukerne tilstrekkelig informasjon. Dette omfattet blant annet informasjon om levering, angrerett, reklamasjon og klageadgang. Forbrukertilsynet har sendt brev til de aktuelle nettbutikkene og bedt dem sørge for at de oppfyller kravene i forbrukerlovgevingen.

Les mer på [Forbrukertilsynets nettsider](#).

Endringer i markedsføringsloven: Forbrukertilsynet gis mer effektive virkemidler for å stanse brudd på regelverket

Stortinget har vedtatt en rekke endringer i håndhevingsreglene i markedsføringslovens kapittel 7 med virkning fra 1. juli 2020. Lovendringene går blant annet ut på at Forbrukertilsynets myndighet som tilsynsorgan utvides, og at tilsynet gis mer effektive virkemidler ved brudd på markedsføringsloven og andre forbrukervernregler.

De viktigste endringene er:

- Forbrukertilsynet kan kreve å få utlevert relevante opplysninger fra offentlige myndigheter som er nødvendige for å fastslå om en overtredelse har funnet sted eller for å innhente nærmere opplysninger om overtredelsen. Tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste kan pålegges å gi opplysninger om antall markedsføringshenvendelser en næringsdrivende har sendt ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmetoder, som SMS. Endringene fremgår av § 34 fjerde ledd.
- Forbrukertilsynet kan gå i dialog med næringsdrivende som bryter markedsføringsloven om å tilby avhjelpende tiltak til berørte forbrukere, for eksempel tilbakebetaling og prisavslag, jf. § 36 annet ledd. Tilsynet kan anmode den næringsdrivende om å tilby slike tiltak, men ikke påby det. Dersom den næringsdrivende bryter en skriftlig enighet med tilsynet om slike tiltak, kan Forbrukertilsynet fatte vedtak om tvangsmulkt.

- Forbrukertilsynet får adgang til å fatte påbuds- eller forbudsvedtak med midlertidig virkning mens saksbehandlingen pågår dersom visse vilkår er oppfylt, se § 39. Den næringsdrivende kan for eksempel pålegges å endre markedsføringen i denne perioden.
- Det fremgår av § 43 at retten, etter begjæring fra Forbrukertilsynet, kan pålegge ulike tredjeparter, for eksempel internett-leverandører, å fjerne eller stenge digitalt nettinhold mv. dersom visse vilkår er oppfylt.

Les mer om lovendringene i

[Prop. 8 LS \(2019–2020\)](#).

Forbrukertilsynet: Tre aktører ilagt overtredelsesgebyr for ulovlig korona-markedsføring

Forbrukertilsynet og europeiske forbrukermyndigheter har i samarbeid gjennomgått ulike nettsider for å avdekke brudd på markedsføringslovgivningen i form av villedende og aggressiv markedsføring av produkter som hevdes å ha en virkning mot koronaviruset. Tilsynet ble gjennomført i 27 land og har resultert i at store plattformer, for eksempel Google og Amazon, har fjernet en rekke annonser på sine sider. I tillegg skal 206 nettsider følges opp for mulige brudd på lovgivningen.

Les mer på Forbrukertilsynet sider [her](#) og EU-kommisjonens pressemelding [her](#).

I Norge har Forbrukertilsynet fattet tre separate vedtak mot tre ulike næringsdrivende for brudd på markedsføringsloven for korona-relatert markedsføring. Alle sakene gjelder markedsføring av kosttilskudd. Ifølge Forbrukertilsynet ga markedsføringen inntrykk av at produktene skulle ha effekt mot koronaviruset uten at dette var dokumentert. Forbrukertilsynet konkluderer med at markedsføringen var egnet til å villedde forbrukerne med hensyn til produktenes effekt. Markedsføringen måtte dessuten anses som aggressiv, ved at forbrukernes frykt for å bli smittet av viruset ble utnyttet. Dermed forelå brudd på markedsføringsloven § 6, jf. §§ 7 og 9. Aktørene ble ilagt overtredelsesgebyr i sjiktet NOK 250 000 til 400 000.

Forbrukertilsynets vedtak er tilgjengelig [her](#), [her](#) og [her](#).

Nye veiledere om markedsføring av eiendomsmeglingstjenester og kreditt

Forbrukertilsynet publiserte 27. mai 2020 en ny veiledning om markedsføring av eiendomsmeglingstjenester. Veiledningen tar for seg hvilke krav markedsføringsloven stiller til markedsføring av slike tjenester, blant annet bruk av salgsgarantier og reglene om angrerett ved kjøp av slike tjenester.

18. juni 2020 ble det publisert en veiledning om markedsføring av kreditttjenester. Denne tar for seg hvilke krav forskrift om markedsføring av kreditt stiller til aktører som markedsfører kreditt rettet mot forbrukere. Veiledningen omhandler

blant annet markedsføring av tilleggsfordeler og hvilken oppmerksomhetsverdi den næringsdrivende kan gi bestemte opplysninger i kredittmarkedsføringen.

Veiledningen om eiendomsmeglingstjenester er tilgjengelig [her](#).

Veiledningen om markedsføring av kreditt er tilgjengelig [her](#).

Fagutvalget for influencemarkedsføring: Markedsføring av energidrikk i strid med fagutvalgets retningslinjer

Fagutvalget for influencemarkedsføring (Fim) har fattet tre fellende vedtak siden vårt forrige [nyhetsbrev](#). Blant disse er et vedtak mot energidrikkeleverandøren Celsius (sak 6 2020).

I vedtaket konkluderes det med at en kampanje for energidrikk på Celsius' instagramkonto er i strid med utvalgets retningslinjer. Kampanjen inneholdt bilder av influencere iført Celsius' promotøy (skitøy). Fim vektla blant annet at en av influencerne som var avbildet har en utseende- og kroppsfixert instagramprofil og har mange unge følgere (13,53 % i alderen 13-17 år og 59 % i alderen 18-24 år). I vedtaket gis følgende uttalelse: "Når profilen er så kropps-fokusert, setter det begrensning på muligheter for influencemarkedsføring av produkter/ tjenester på Fims liste."

Vedtaket fremstår som strengt. Det innebærer at næringsdrivende må være varsomme med

hvilke influencere som brukes i markedsføring av produkter som er omfattet av Fims retningslinjer og hvilken profil disse har og forholdet til det aktuelle produktet, helt uavhengig av hvordan selve kampanjen er utformet.

Vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Forbrukertilsynet: Første forbudsvedtak med tvangsmulkt mot norsk selskap for brudd på forbudet mot skjult reklame

Den 25. juni 2020 fattet Forbrukertilsynet forbudsvedtak med tvangsmulkt mot Sports Nutrition AS. Ifølge vedtaket var Sports Nutritions influencer-kampanje på Instagram i strid med markedsføringsloven § 3, som forbyr skjult reklame. Merkingen av en rekke innlegg var mangelfull, enten ved at den manglet fullstendig eller ved at den var utydelig.

Markedsføringsloven § 3 stiller krav om at markedsføring skal utformes og presenteres slik at den tydelig fremstår som markedsføring. I vedtaket uttaler tilsynet at influencernes sammenblanding av personlige og kommersielle innlegg gjør at det som hovedregel er nødvendig å merke markedsføringsinnlegg "på en særskilt måte slik at forbrukeren umiddelbart forstår at innlegget inneholder markedsføring". Det vises til Forbrukertilsynets veileder, som stiller krav om at merkingen må ha fremtredende plassering, tydelig skrift og stor nok skriftstørrelse. Om "stories" på Instagram, uttaler tilsynet at stillbildet i utgangspunktet kun spilles i opptil 5 sekunder, og at dette skjerper kravene

til merkingen. I denne saken var merkingen ikke tilstrekkelig, blant annet fordi den var skjult bak annet innhold, plassert i kanten av bildet, skrevet med liten skriftstørrelse og i lignende farge som bakgrunnen.

Dermed ble Sports Nutrition ilagt forbud mot å markedsføre på samme eller tilsvarende måte som var gjort i innleggene som var gjenstand for Forbrukertilsynets vurdering. Ved overtredelse eller medvirkning til overtredelse av forbudet må selskapet betale tvangsmulkt på NOK 20 000 per innlegg.

Vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Ny NKU-sak om markedsføringslovens etterligningsvern og logobruk

Næringslivets Konkurransautvalg (NKU) har i flere saker de siste årene konkludert med at synlig plassert logo eller varemerke gir en adskillende effekt som hindrer forvekslingsfare mellom to varer som ellers er svært like. Wiersholm hevdet i en [artikkel fra mars i fjor](#) at praksisen medfører at det blir for enkelt å omgå markedsføringslovens etterligningsvern.

Den 14. mai 2020 avsa NKU en uttalelse i sak mellom Nortura SA (som eier varemerket Gilde) og Nordfjord Kjøtt AS, som indikerer at praksis er i ferd med å snu. Saken gjaldt spørsmålet om Nordfjord hadde etterlignet Norturas produktemballasjer for kjøttbolleprodukter. For to av produktene lå Nordfjord tett opptil Norturas produkter. Produktene var merket med tydelige logoer fra produsentene. NKU uttaler at “merking

med varemerke ikke er tilstrekkelig til å forhindre forvekslingsfare i dette tilfellet”. NKU vektlegger at det dreier seg om produkter som handles i farten, hvor kjøpsbeslutninger gjøres raskt.

Uttalelsen er tilgjengelig [her](#).

Uttalelsen kan innebære en styrkning av etterligningsvernet i denne typen saker. Wiersholm har skrevet en artikkel om dette, som er tilgjengelig [her](#).

NKU: DNBs lansering av “huninvesterer” var i strid med god forretningskikk

Den 1. juli 2020 avsa NKU avgjørelse i saken mellom SHE Community AS og DNB Bank ASA angående bruken av betegnelsene “She Invest”/ “She Invests” og “huninvesterer”.

SHE Community, som anla saken, anførte at DNB Banks lansering av konseptet “huninvesterer” var en ulovlig etterligning av deres konsept “She Invest”/ “She Invests” i strid med markedsføringsloven § 30 og et brudd på markedsføringsloven § 25 om god forretningskikk.

I avgjørelsen gis SHE Community ikke medhold i at det forelå ulovlig etterlikning i strid med markedsføringsloven § 30. Ifølge KFIR er betegnelsen beskrivende og et uttrykk for en trend. Det var ikke dokumentert noen langvarig bruk av begrepet eller omfattende markedsføringsinnsats.

Derimot legger NKU til grunn at DNB har handlet i strid med markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk. NKU påpeker at det må ha vært tydelig for DNB at SHE Communitys omsetningskrets kunne assosiere til SHE Communitys virksomhet da DNBs kampanje ble lansert. Ifølge NKU gjelder dette spesielt når DNB benytter betegnelsen «huninvestorer» for kurs og foredrag rettet mot gründere og kvinners investeringer i gründerbedrifter, som er virksomhet som sammenfaller med SHE Communitys virksomhet. NKU vektlegger videre at partene tidligere har hatt en dialog om en samarbeidsavtale og at dette innebærer at DNB var underlagt en særlig lojalitetsplikt ved valg av slagord for sitt konsept. KFIR påpeker også at DNB, som en stor og veletablert bedrift, raskt vil vinne oppmerksomhet i markedet ved bruk av slagordet, mens gründerbedriften ikke ville ha de samme mulighetene til å fortsette arbeidet med innarbeidelse av begrepet. Ifølge NKU er det kombinasjonen av DNBs opptreden ved avslutningen av samarbeidet og lanseringen av likeartet virksomhet under betegnelsen «huninvestorer» som gjør at DNB har handlet i strid med god forretningsskikk.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

NKU: PurOmegas sammenliknende reklame var villedende

Den 18. august 2020 avsa NKU avgjørelse i saken mellom Orkla Health AS og PurOmega Nordic AS om PurOmegas bruk av sammenliknende reklame. Orkla anførte at markedsføringen var i strid med markedsføringsloven § 26, som forbyr

villedende markedsføring, samt kravene som er oppstilt i forskriften om sammenliknende reklame § 3 (a) og (d).

PurOmegas markedsføring inneholdt et søyle-diagram som sammenliknet konsentrasjonen av omega-3 i PurOmegas og konkurrenters produkter, herunder flere Orkla-produkter. Det fremgikk få opplysninger som konkretiserte betydningen av omega-3 konsentrasjonen.

I avgjørelsen gis Orkla medhold i at markedsføringen må anses som villedende, i strid med markedsføringsloven § 26 og forskrift om sammenliknende reklame § 3 (a). NKU vektlegger at mangelen på opplysninger, for eksempel om hvilke konkrete fordeler det medfører at PurOmegas produkt har høy konsentrasjon omega-3, etterlater et villedende inntrykk av at PurOmegas produkt generelt er best og gir best helseeffekt.

PurOmegas antydninger om at konkurrenters produkter gir sure oppstøt, for eksempel artikkelen «Årsaken til sure oppstøt ligger i skapet ditt», kunne ifølge NKU ikke anses som nedsettende, jf. forskriftens § 3 (d). NKU uttaler at «nedsettende» omtale må forstås som «mer harselerende og ondsinnet omtale og må reserveres for påstander av en annen karakter enn tilfellet her».

Wiersholm ved Hans Erik Johnsen og Kristiane Aarvik har representert Orkla i saken.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

NKU: Coops “Bak & stek” var en ulovlig etterlikning av Mills’ “Melange”

Den 23. september 2020 avsa NKU avgjørelse i saken mellom Mills AS og Coop Norge SA om Coops markedsføring og salg av margarinproduktet “Bak & stek”. Mills anførte at Coops margarinprodukt var en ulovlig etterlikning etter markedsføringsloven § 30 og i strid med god forretningskikk etter markedsføringsloven § 25.

I avgjørelsen legger NKU til grunn at emballasjeutformingen til Coops margarinprodukt “Bak & stek” er en ulovlig etterlikning av Mills’ margarinprodukt “Melange”, i strid med markedsføringsloven § 30. NKU vektlegger at både fargevalg og mangelen på bruk av adskillende elementer medfører forvekslingsfare, særlig i lys av at det er tale om en type dagligvare som handles uten nevneverdig overveielse i kjøpsøyeblikket. Det legges dermed ikke avgjørende vekt på at Coops logo fremgår av produktemballasjen, siden denne ikke er særlig iøynefallende. Etter vår oppfatning er vurderingen i tråd med nyere praksis fra NKU, hvor bruk av eget navn eller logo ikke har blitt ansett som avgjørende i forvekslingsfarevurderingen. Wiersholm hadde en artikkel om dette i [Retts24 den 16. juni 2020](#).

Under vurderingen av om etterlikningen innebærer en urimelig utnyttelse av Mills’ innsats eller resultater, uttaler NKU at det er et *“skjerpende moment at en dagligvarekjede introduserer et kopiprodukt som legges i hyllen ved siden av originalen”*. Uttalelsen er svært aktuell, siden dagligvarekjedene i stadig større utstrekning utvikler og selger egne produkter i konkurranse med leverandørenes kjente merkevarer.

Avslutningsvis legger NKU til grunn at det ikke foreligger forhold som tilsier brudd på markedsføringsloven § 25 utover de forhold som allerede er vektlagt i vurderingen under markedsføringsloven § 30.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Forbrukertilsynet lanserer temaside og oppdatert veiledning om bærekraftspåstander

Lovnader om miljømessige eller etiske fordeler blir hyppig brukt i markedsføring. Dette skjer ofte uten at de faktiske miljøfordelene forklares nærmere. Som ledd i veiledningsarbeidet knyttet til bærekraftspåstander, har Forbrukertilsynet lansert nye temasider og oppdatert veiledning om markedsføring med bærekraftspåstander. Veiledningen retter seg mot næringsdrivende som bruker miljømessige eller etiske egenskaper ved produkter i markedsføring overfor forbrukere. Veiledningen gir uttrykk for hvordan tilsynet vil håndheve markedsføringsloven når det gjelder bærekraftsmarkedsføringen rettet mot forbrukere.

Veiledningen er tilgjengelig [her](#).

Wiersholm har tidligere publisert en Q&A om miljøpåstander i markedsføring. Artikkelen er tilgjengelig [her](#).

Moderniseringsdirektivet: Forslag om økt overtredelsesgebyr ved brudd på markedsføringsloven og angrerettloven

Barne- og familiedepartementet har sendt forslag til gjennomføring av (EU) 2019/2161 om endring av direktivet 93/13/EØF og direktiv 98/6/EF, 2005/29/EF og 2011/83/EU (Moderniseringsdirektivet) på høring. Høringsfristen er 17. februar. Gjennomføringen vil blant annet medføre endringer i markedsføringsloven og angrerettloven.

Det er foreslått flere viktige endringer, blant annet en forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr for markedsføringsloven og angrerettloven. Her foreslås det at det kan ilegges langt høyere overtredelsesgebyr enn det som er praksis i dag, nemlig inntil fire prosent av den næringsdrivendes årlige omsetning eller inntil 25 millioner kroner, der det høyeste beløpet anvendes.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#).

Nye veiledere for prismarkedsføring og konkurranser i markedsføring

Forbrukertilsynet publiserte 28. oktober 2020 en oppdatert [veileder om prismarkedsføring](#) med ny lovgivning og praksis fra Markedsrådet. Veilederen inneholder blant annet retningslinjer for bruk av påstander som “salg”, “billig” og “tilbud” i markedsføring.

Den 30. november publiserte Forbrukertilsynet en [veileder for bruk av konkurranser](#) i markedsføring. Veilederen inneholder informasjon om hvilke krav markedsføringsloven stiller ved slik markedsføring og hva man bør passe på dersom konkurransen er rettet mot barn. Forbrukertilsynet kommer også med ulike anbefalinger. Blant annet frarådes det å bruke konkurranser som går ut på at forbrukeren skal “tagge en venn” i et innlegg på sosiale medier.

